

Putin'in Rusya-Ukrayna Tarihsel Birliği Üzerine Makalesi: Velikorus Şovenizminin Manifestosu

Samet Yerköy, İstanbul Okan Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, Rusça Mütercim Tercümanlık
Bölümü

ORCID: 0000-0002-2682-4986

E-posta: samet.yerkoy@okan.edu.tr

Öz

Bu makale, Vladimir Putin'in "*Rusların ve Ukraynalıların Tarihsel Birliği Üzerine*" başlıklı makalesini, Rusya'nın Ukrayna üzerindeki hâkimiyetini haklı çıkarmak için tarihsel anlatıları nasıl kullandığına odaklanarak analiz etmektedir. Ruth Wodak'ın Eleştirel Söylem Analizi metodolojisini, özellikle Söylem Tarihsel Yaklaşımı kullanarak, kapsamlı bir analiz için çeşitli dilbilimsel ve sosyal temsil teorilerini bir araya getirmektedir. Rusya-Ukrayna ilişkilerinin tarihsel arka planı, Putin'in argümanlarının değerlendirilmesi için temel oluşturmaktadır. Bu araştırma, Putin'in Velikorus (Büyük Rusya) şovenizmini destekleyen bir anlatı oluşturmak için tarihsel gerçekleri seçici bir şekilde yeniden anlattığını ortaya koymaktadır. Putin'in tarihsel gerçekleri nasıl yeniden yorumladığını ve kendi siyasi hedeflerine hizmet edecek şekilde yeniden şekillendirdiğini göstermektedir. Bu yaklaşım aynı zamanda, söylemin stratejik kullanımının kamu algısını ve politikayı nasıl şekillendirdiğini de gözler önüne sermektedir. Putin'in dış güçleri, Rusya ve Ukrayna arasındaki doğal birliği bozmakla suçlayarak sorumluluğu içsel faktörlerden uzaklaştırma stratejisi, dış tehditlere karşı bir birlik duygusu yaratmaktadır. Putin, Rusya ve Ukrayna arasındaki bölünmenin yapay olduğunu ve dışsal müdahalelerle dayatıldığını savunarak, yeniden birleşme argümanlarını desteklemektedir. Sovyetler Birliği'nin modern Ukrayna'nın oluşumundaki rolünü vurgulayan Putin, Ukrayna'nın mevcut sınırlarının yapay olduğunu ve günümüz egemenliğinin meşruiyetini sorgulamaktadır. Bu anlatı, modern Ukrayna'nın tarihsel ve siyasi meşruiyetini zayıflatmak için kullanılmaktadır. Putin, ortak dil ve din vurgusuyla birleşik bir kültürel ve dinî kimlik argümanını desteklemekte, mevcut siyasi bölünmelere ilişkin meşruiyetin tartışmalarında bu ortaklıkları öne çıkarmaktadır. Tarihsel hareketleri özgürleşme mücadeleleri olarak nitelendirerek, modern Rus müdahalelerini bu tarihsel sürecin bir devamı olarak sunmaktadır. Ayrıca, "*Ukrayna*" teriminin etimolojisini bir sınır bölgesi bağlamında ele alarak, Ukrayna'nın kimliğini tarihsel ve kültürel bir perspektifle Rusya'nın bir parçası olarak değerlendirmektedir. Putin, Rusya yanlısı tarihsel hareketleri ve söylemleri ön plana çıkararak, Ukrayna içindeki muhalefeti sınırlı bir şekilde ele almakta ve doğal bir birlik argümanını desteklemektedir. Bu bağlamda, Putin'in makalesi, Rusya ve Ukrayna arasındaki bağları tarihsel, kültürel ve dinî anlatılar üzerinden değerlendiren bir strateji sunmaktadır. Bu söylem, Rusya'nın tarihsel bağlamda bölgedeki rolünü vurgularken, Ukrayna'nın bağımsızlık

Yerköy S (2024). Putin'in Rusya-Ukrayna Tarihsel Birliği Üzerine Makalesi: Velikorus 1062
Şovenizminin Manifestosu. *Mülkiye Dergisi*, 48(4), 1062-1098.

ve egemenlik iddialarını farklı bir perspektifle yorumlamaktadır. Aynı zamanda, bu yaklaşımlar uluslararası ilişkiler ve jeopolitik dinamikler üzerinde önemli sonuçlar doğurabilecek bir etki yaratmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vladimir Putin, Velikorus Şovenizmi, Eleştirel Söylem Analizi, Söylem Tarihsel Yaklaşımı, Rusya-Ukrayna İlişkileri.

Putin's Article on the Historical Unity of Russia and Ukraine: A Manifesto of Great Russian Chauvinism

Abstract

This article analyzes Vladimir Putin's essay titled "*On the Historical Unity of Russians and Ukrainians*" by focusing on how historical narratives are employed to justify Russia's dominance over Ukraine. Using Ruth Wodak's Critical Discourse Analysis methodology, particularly the Discourse-Historical Approach, it integrates various linguistic and social representation theories for comprehensive analysis. The historical background of Russia-Ukraine relations serves as a foundation for evaluating Putin's arguments. The study reveals how Putin selectively reinterprets historical facts to construct a narrative supporting Velikorus (Great Russian) chauvinism, reshaping them to serve his political objectives. By accusing external forces of disrupting the natural unity between Russia and Ukraine, Putin shifts the focus away from internal factors, fostering a sense of unity against external threats. He frames the division as artificial and imposed by external interventions to reinforce his arguments for reunification. Highlighting the role of Soviet Union in forming modern Ukraine, Putin questions the legitimacy of Ukraine's borders and sovereignty. This narrative is employed to weaken modern Ukraine's historical and political legitimacy. Putin emphasizes shared language and religion to argue for a unified cultural and religious identity, using these connections to challenge the legitimacy of current political divisions. He positions modern Russian interventions as a continuation of these processes by portraying historical movements as struggles for liberation. Additionally, he interprets the term "*Ukraine*" etymologically as a borderland, situating Ukraine's identity within a historical and cultural framework that aligns it with Russia. In this context, Putin's essay strategically evaluates the ties between Russia and Ukraine through historical, cultural, and religious narratives. This discourse underscores Russia's role in the region while interpreting Ukraine's independence and sovereignty claims from an alternative perspective, generating significant implications for international relations and geopolitical dynamics.

Keywords: Vladimir Putin, Critical Discourse Analysis, Great Russian Chauvinism, Russia-Ukraine Relations, Discourse-Historical Approach.

Giriş

Vladimir Putin'in 12 Temmuz 2021'de yayınlanan "Rusların ve Ukraynalıların Tarihî Birliği Üzerine" başlıklı makalesi, Rusya ve Ukrayna arasında tırmanan gerilim ve çatışmaların gölgesinde önem kazanmaktadır. Bu makale, köklü kültürel bağlar, tartışmalı toprak anlaşmazlıkları ve devam eden askerî çatışmalarla şekillenen karmaşık tarihî ve jeopolitik manzarayı vurgulamaktadır. Kremlin'in resmî platformlarında hem Rusça hem de Ukraynaca olarak yayınlanan Putin'in makalesi, Ukrayna'nın SSCB tarafından kurulduğuna ve bu dönemde ortak tarihsel anlatıya dayalı iddialarını ortaya koymaktadır (Prezident Rossii, 2021).

Bu makalenin amacı, Ruth Wodak'ın Söylem-Tarihsel Yaklaşımı çerçevesinde Putin'in söylemini eleştirel bir şekilde analiz etmektir. Bu metodolojik çerçeve, Putin'in Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik politikalarını retorik ve tarihsel anlatılar aracılığıyla nasıl inşa ettiğini ve meşrulaştırdığını değerlendirmek için çeşitli dilbilimsel ve sosyal temsil teorilerini entegre ederek kapsamlı bir inceleme sunmaktadır. Özellikle, Ukrayna'nın oluşumunda ortak tarihsel dönemi ve Sovyet etkisini vurgulamaktadır. Bu çalışma, Putin'in retorik stratejilerini ve tarihsel anlatılarını detaylı bir şekilde inceleyerek, süregelen çatışmalar bağlamında Ukrayna-Rusya ilişkilerini etkileyen temel nedenleri ve sonuçları açığa çıkarmayı hedeflemektedir.

Ruth Wodak'ın yöntemini kullanarak yapılan bu çalışma, Putin'in tarihsel anlatıları revize etme ve Rusya ile Ukrayna arasındaki kültürel ve siyasi bağları stratejik olarak yeniden yorumlama çabalarını vurgulamakta, ortak tarihsel dönemler ve Sovyet sonrası etkiler üzerinde odaklanmaktadır. Putin'in söylemini ele alarak bu çalışma, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik politikalarını meşrulaştırma çabalarını ve uluslararası algıları ve diplomatik ilişkileri nasıl etkilediğini aydınlatmayı amaçlamaktadır.

Putin'in makalesi, Ruslar ve Ukraynalılar arasında tarihsel bir birlik ve ortak kimlik anlatısını öne çıkararak, onları daha büyük bir Rus ulusunun ayrılmaz bileşenleri olarak çerçevelemektedir. Bu birlik iddiası, yüzyıllardır süregelen dilsel, etnik ve dinî bağlar iddialarıyla desteklenirken, ayrı bir Ukrayna kimliğinin gelişimini eleştirmekte ve bunu dış güçlerin tarihsel manevralarıyla ilişkilendirmektedir. Putin'in söyleminin odağında Ukrayna'nın jeopolitik hizalanması ve tarihsel kimliğinin yorumlanması yer almaktadır. NATO'nun genişlemesini Rusya'nın bölgesel istikrarı ve tarihsel nüfuzu için bir tehdit olarak eleştiren bu yaklaşım, 1990'larda Boris Yeltsin döneminde şekillenen Yakın Çevre Doktrini'nin izlerini taşımaktadır. Söz

konusu doktrin, Rusya'nın eski Sovyet coğrafyasında etkisini sürdürme çabalarını ve NATO'nun bölgedeki varlığını bir tehdit olarak algılamasını içermektedir. Milliyetçi duyguları ve tarihsel revizyonizmi kullanarak, Putin Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik politikalarını meşrulaştırmaya çalışmakta ve Ukrayna'nın egemenlik çabalarını tarihsel ve kültürel bağlara bir meydan okuma olarak sunmaktadır.

Nitekim bu çalışma, Ruth Wodak'ın Eleştirel Söylem Analizi metodolojisini kullanarak Putin'in retorik stratejilerinin Rus kimliği algılarını nasıl şekillendirdiğini ve Rusya-Ukrayna çatışmasındaki anlatıları nasıl etkilediğini incelemektedir. Aynı zamanda, Rus dış politikasını yönlendiren ideolojik temelleri ve bunların bölgesel istikrar ile uluslararası ilişkiler üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir.

Teorik Çerçeve

Söylem Analizi

Dil, metin ve söylem çalışmaları uzun zamandır farklı alanlardan akademisyenlerin ilgisini çekmektedir. Tarihsel olarak, genellikle dinî nitelikte olan belirli metinler, sosyo-politik yaşam üzerinde önemli bir ilgi ve etkiye sahip olmuştur. Dinî metinler, toplumların ortak kimliklerini ve hafızalarını şekillendiren güçlü bir araç olarak görülürken, zamanla bu rolü ideolojik metinler üstlenmiştir. Alexei Miller (2010), tarihsel hafızanın, toplumların kolektif kimliğini inşa etmedeki rolünü vurgulayarak, bunun yalnızca geçmişin yeniden anlatımı olmadığını, aynı zamanda mevcut güç dinamiklerini ve politik hedefleri yansıtan bir yapı olduğunu ifade etmektedir. Modern zamanlarda dinî metinlerin etkisi azalırken, ideolojik metinler kitleler üzerinde mistik bir güce sahip olmaya devam etmiş, tarihsel hafıza söyleminin ideolojik araçlarla yeniden inşa edildiği görülmüştür. Bu olguyu anlamak için disiplinler arası bir alan olan söylem analizi kendini göstermektedir. Söylem analizi, metinleri yalnızca dilsel varlıklar olarak değil, daha geniş sosyal ve politik bağlamlar içinde incelemekte ve bunların güç, biliş ve diğer faktörlerle ilişkilerini araştırmaktadır. Gee'ye (2005: 1-2) göre söylem analizi, dilin kullanımındaki işlevine odaklanmakta ve çeşitli analiz yönlerine izin veren çok yönlü bir çerçeve sağlamaktadır. Van Dijk'e (1985: 135) göre ise, farklı söylem analizi teorileri kullanılarak, bir metnin hem içeriği hem de yapısal özellikleri analiz edilebilmekte, ikna edici stratejiler ve altta yatan anlamlar ortaya çıkarılabilmektedir.

Söylem analizi, metinler, sosyal pratikler ve güç arasındaki sinerjiyi fark etmesiyle öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, tarihsel hafıza söylemleri, ulusların

geçmişlerini nasıl hatırladığına dair kolektif bir çerçeve sunarken, bu hafızanın genellikle mevcut güç yapılarından etkilenerek yeniden üretildiği görülmektedir. Özellikle Rusya ve Ukrayna arasındaki tarihsel çatışmalar, söylem analizinin bu sinerjik yönünü açığa çıkarmaktadır. Rusya'nın tarihsel hafıza söyleminde, Kien Knezliğinin kökenleri ve Doğu Slav kimliğinin yeniden yorumlanması, bu tür söylemlerin gücünü ve etkisini gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda, Miller'e (2003: 12) göre tarihsel anlatıların iki farklı şekilde şekillendiği söylenebilir: Birincisi, kendi kaderini tayin etme arzusuyla hareket eden bir ulusun hikayesidir, bu ulus, imparatorluğun anti-Ukrayna politikalarının yarattığı engelleri, asfalttan filizlenen çimen gibi, zaferle aşmaktadır. Diğer yaklaşımda ise, son derece talihsiz bir durumlar birikimi sonucu, Polonya, Almanya, Vatikan ve Avusturya'nın planlarının, Rus İmparatorluğu'nun Kiev Knezliği'nin büyük kısmını birleştirmesinin ardından yeniden canlanan Rus ulusunun bütünlüğünü parçalamayı başardığı anlatılmaktadır. Bu iki yaklaşımın savunucularının millî sınırlarla keskin bir şekilde ayrıldığını söylemek zordur, ancak birincisinin Ukrayna tarih yazımına, ikincisinin ise özellikle Rus ön-devrimci milliyetçi edebiyatına ait olduğu açıktır. Bununla beraber metinler, mevcut güç yapılarından etkilenen gizli anlamlar, eylem çağrıları ve ayrımcı unsurlar içermektedir. Bu özellik, söylem analizini iktidar konumlarını etkiledikleri gruplarla ilişkilendirmede özellikle değerli kılmakta ve salt dilbilimsel ya da tarihsel yaklaşımların bıraktığı boşlukları doldurmaktadır (Van Dijk, 2008: 136). Güçlü yönlerine rağmen, söylem analizinin genel tanımlayıcılığı bir sınırlamadır ve genellikle mikro düzeydeki etkileşimlere odaklanmaktadır. Ancak bu betimleyici aşama, tarihsel hafıza ve iktidar ilişkilerinin derinlemesine anlaşılması için oldukça önemlidir ve metinler, iktidar ve sosyal pratikler arasındaki daha derin ilişkileri analiz etmek için bir temel sağlamaktadır (Fairclough, 1985: 740).

Söylem analizi, hem söylem hakkında teorileştirme (teorik ve meta-teorik unsurlar dâhil) hem de söylemin verileştirilmesini içeren, sosyal hayata ilişkin metodolojik ve kavramsal bir perspektiftir. Bu perspektif, tarihsel hafızanın inşasında kullanılan dilsel stratejilerin analizine de uygulanmaktadır. Miller'e (2014) göre, tarihsel hafıza, yalnızca geçmişin anlatımı değil, aynı zamanda mevcut güç ilişkilerinin ve politik amaçların bir uzantısıdır. Örneğin, Rusya'nın tarihsel hafıza söyleminde, Ukrayna'nın kimliğine dair yapılan tartışmalar, bu analizin ne denli politik bir boyut taşıdığını göstermektedir. Söylem analizi, metodolojide genel, soyutlanmış, niceliksel bir yaklaşımdan özelleşmiş, ayrıntılı, niteliksel bir yaklaşıma geçişten daha fazlasını gerektirmektedir (Wood ve Kroger, 2000: 3). Bununla beraber

söylem analizi, anlamın değişkenliğine odaklanan nitel araştırmalarda öne çıkan bir araştırma yöntemi olarak doğmuştur. Bu bakış açısı, dilin sosyal eylem yönlerine vurgu yapmak için dil felsefesindeki söz edimi teorisinden ve insanların dünyalarını anlamlandırmak için günlük durumlarda dili nasıl kullandıklarına odaklanmak için etnometodolojiden yararlanmaktadır. Dolayısıyla söylem analizi, anlamın çeşitliliğini ve değişkenliğini araştıran gelişmiş bir hermenötik ve sosyal göstergebilim olarak görölmektedir (Elliott, 1996: 65).

Potter ve Wetherell'e (1987: 6) göre, söylem analizi psikoloji, sosyoloji, dilbilim, antropoloji, edebiyat çalışmaları, felsefe, medya ve iletişim çalışmaları gibi çeşitli disiplinlerden beslenmekte ve bu farklı disiplinlerden gelen teorik perspektifleri bütünleştirmektedir. Söylem analistleri, sosyal anlamların oluşturulduğu ve yeniden üretildiği, sosyal kimliklerin şekillendirildiği ve sosyal gerçeğin oluşturulduğu alanlar olarak dil ve metinlerle ilgilenmektedir. Özellikle tarihsel hafıza bağlamında, bu analiz, ulusların geçmişten gelen kimliklerini nasıl yeniden yapılandırdığını anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Örneğin, Rusya ve Ukrayna bağlamında, söylem analizi, tarihi olayların farklı anlatılarını inceleyerek, bu anlatıların ulusal kimliklerin inşasındaki rolünü açığa çıkarmaktadır. Elliott (age.: 67) söylem analizinin temelde dil ile ne yapıldığı ve ne elde edildiği ile ilgilendiğini vurgulamakta, dil kullanımının sosyal inşasını ve sözdizimsel ve anlamsal sınırların ötesindeki bağlamsal değişkenliğinin altını çizmektedir.

Eleştirel Söylem Analizi

Eleştirel Söylem Analizi (ESA), 1980'lerin sonunda Teun A. van Dijk ve Ruth Wodak gibi akademisyenlerin çalışmalarıyla ortaya çıkmıştır. Geleneksel söylem analizini, metinler ve ideolojiler arasındaki ilişkilerin daha eleştirel bir incelemesine dönüştüren bu yaklaşım, özellikle post-Sovyet Rusya'da tarihsel hafızanın nasıl şekillendiğini anlamak için güçlü bir araçtır. Miller'in belirttiği gibi (2003, 2014, 2020a) Sovyet sonrası hafıza politikaları, yalnızca bireylerin tarihsel kimliklerini değil, aynı zamanda Ukrayna gibi komşu ölkelerin millî kimliklerini de etkilemiştir. Bu bağlamda, ESA, hem yerel hem de uluslararası düzeyde, bu politikaların nasıl güç ve tahakküm aracı haline geldiğini anlamaya olanak tanımaktadır.

ESA, Fairclough ve Wodak'ın (1997: 258) açıkladığı gibi, hem sözlü hem de yazılı dil kullanımını içeren söylemi bir sosyal uygulama biçimi olarak görmektedir. Bu anlayış, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik söylemlerinde belirginleşen tarihsel hafıza politikalarının analizinde de uygulanabilir.

Miller (2003: 21-23), Rusya'nın, Kiev Knezliği'ni ortak bir tarihî miras olarak kullanarak Ukrayna'nın bağımsız kimliğini sorgulama stratejisini vurgulamaktadır. Bu tür tarihsel anlatılar, hem ulusal hem de uluslararası bağamlarda söylemsel m¼cadelelerin temelini oluşturmaktadır.

ESA'daki anahtar kavramlardan biri, Fairclough'un (1992: 4) tanımladığı söylemsel olaydır. Bu bağlamda, Ukrayna'nın millî kimlik inşası ve Putin y¼netiminin bu s¼reci tarihsel s¼yemlerle nasıl şekillendirdiği ESA'nın analiz perspektifine yeni bir boyut katmaktadır. Miller (2014), Rusya'nın, tarihsel olayları bir kimlik aracı olarak yeniden bağlamsallaştırarak, post-Sovyet coğrafyada hegemonik bir hafıza politikası inşa etmeye ¼alıřtıđını belirtmektedir. Bu da ESA'nın ¼ok boyutlu analiz yeteneğini pekiştirmektedir.

Post-Sovyet d¼nemde, tarihsel hafıza politikalarının ulusal kimlik inşasında oynadığı rol, özellikle Ukrayna gibi ¼lkelerde önemli bir tartışma konusu haline gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin ¼ok¼ř¼n¼n ardından, yeni bağımsız devletler, yalnızca uluslararası alandaki stat¼lerini belirlemekle kalmamış, aynı zamanda tarihsel hafızalarını ulusal kimliklerinin bir parçası olarak yeniden şekillendirmiştir. Miller'in işaret ettiği gibi (2020b), bu s¼re¼te hafıza politikaları "kurbanlık" stat¼s¼yle birleşmiş ve bu ¼lkeler Batı'ya karşı tarihi bir mağduriyet s¼yemi geliştirmiştir. Özellikle Ukrayna'da, Sovyet d¼nemi "işgalci" olarak ¼er¼evelenirken, bu anlatılar NATO ve Avrupa Birliği'ne katılım s¼re¼lerinde yeni bir sembolik sermaye olarak kullanılmıştır. Aynı zamanda, Rusya'nın bu d¼nemde "ana d¼řman" olarak yeniden konumlandırılması, antagonistik hafıza politikalarının temel taşlarından biri haline gelmiştir. Bu bağlamda, eleştirel s¼yem analizi (ESA), Rusya'nın bu tür hafıza politikalarına verdiği tepkileri ve kendi tarihsel anlatılarını hegemonik bir bi¼imde nasıl şekillendirdiğini anlamak i¼in etkili bir ara¼ sunmaktadır. Miller, Rusya'nın da bu yarışa 2000'lerin ortalarında katıldığını ve hafıza politikalarını kurumsallaştırarak antagonistik s¼yemlerini g¼çlendirdiđini belirtir. B¼ylece, tarihsel hafıza, yalnızca ge¼miřin bir yansıması değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde siyasi m¼cadelelerin s¼rd¼r¼ld¼đ¼ bir alan haline gelmiştir.

ESA'nın zorluklarından biri, katı bir metodolojik ¼er¼eveye sahip olmamasıdır. Bunun yerine, temel ilkelere bağlı kalan ¼eřitli yaklaşımlar sunmaktadır. Wodak ve Meyer (2009: 3), ESA'yı diğer s¼yem analizi bi¼imlerinden ayıran iki ana ilkeyi vurgulamaktadır: belirli dilsel ¼gelerden ziyade sorun odaklı olması ve sosyal sorunları anlamak i¼in teori ve metodolojiyi eklektik bir şekilde kullanmasıdır. Genel olarak, bir ekol ya da paradigma olarak ESA

bir dizi ilkeyle karakterize edilmektedir: örneğin, tüm yaklaşımlar sorun odaklıdır ve bu nedenle zorunlu olarak disiplinler arası ve eklektiktir. Bu esneklik, araştırmacıların analizlerini belirli araştırma hedeflerine ve bağlamlarına göre uyarlamalarına olanak tanımaktadır. Dahası, ESA, göstergebilimsel verilerin (yazılı, sözlü veya görsel) sistematik ve yeniden üretilebilir bir şekilde incelenmesi yoluyla ideolojilerin ve iktidarın gizemini çözmeye yönelik ortak ilgilerle karakterize edilmektedir. Bu bağlamda, metodolojik esneklik, Rusya'nın tarihsel hafıza politikalarının, özellikle Putin döneminde, medya ve eğitim yoluyla nasıl araçsallaştırıldığını anlamak için kritik bir rol oynamaktadır. Miller'in çalışmaları, hafıza politikalarının yalnızca geçmişi yeniden yazmakla kalmayıp, bugünkü politik hedeflere ulaşmak için stratejik bir araç olarak nasıl kullanıldığını ortaya koymaktadır. Örneğin, İkinci Dünya Savaşı anlatılarının modern Rusya'daki merkezi rolü, bu tür stratejilerin bir örneğidir. ESA, bu tür stratejileri çözümlmek için disiplinler arası ve eklektik yapısını başarıyla kullanabilmektedir.

Metinlerarasılık ve yeniden bağlamsallaştırma, söylemlerin nasıl birbirine bağlandığının ve anlamların farklı bağlamlarda nasıl değiştiğinin analiz edilmesini sağlayan ESA'nın temel araçlarıdır. Wodak ve Meyer (2009: 10), ESA'da güç, ideoloji ve eleştirinin önemini vurgulamış ve metinlerin genellikle farklı söylem ve ideolojilerin hâkimiyet için mücadele ettiği yerler olduğunu belirtmiştir. Post-Sovyet dönemde, özellikle Rusya ve Ukrayna gibi ülkelerde, tarihsel hafıza politikalarının bu tür mücadelelerin merkezinde yer aldığı görülmektedir. Miller (2020b), Sovyetler Birliği'nin çöküşünün ardından tarihsel anlatıların yeniden bağlamsallaştırılmasıyla bireylerin ve toplumların geçmişle ilişkilerinin nasıl şekillendiğini örneklemektedir. Ukrayna'da tarihsel hafıza, Sovyet işgaliyle Nazizm arasındaki süreklilik anlatısı üzerinden millî kimliği güçlendirmek için bir araç haline gelmiştir. Rusya ise tarihsel hafızayı, Putin liderliğinde, kendi ulusal kimlik söylemini pekiştirmek ve komşu ülkelerin tarihsel bağımsızlık iddialarını zayıflatmak için kullanmıştır. Bu bağlamda, ESA'nın ideoloji ve güç ilişkilerini analiz etme kapasitesi, tarihsel hafızanın işleyişini anlamak için kritik bir öneme sahiptir. Metinler, post-Sovyet dönemde ulusal kimlik mücadelelerinin birer arenası haline gelirken, söylemsel farklılıklar kısmen bu ideolojik çatışmalar tarafından yönetilmektedir.

ESA'da ideoloji, sosyal dünyanın belirli yönlerine ilişkin sosyal olarak paylaşılan temsilleri ve bilişsel şemaları içeren karmaşık dünya görüşleri olarak görülmektedir. Van Dijk ideolojileri, güç ilişkilerini sürdürmek veya dönüştürmek için söylemsel pratikler aracılığıyla yeniden üretilen tutarlı,

yapılandırılmış inanç kümeleri olarak tanımlamaktadır (Van Dijk, 2000: 128). Tarihsel hafıza, bu temsillerin güç ilişkileriyle nasıl iç içe geçtiğini vurgulamaktadır. Örneğin, post-Sovyet dönemde, Rusya'nın tarihsel hafıza politikaları, İkinci Dünya Savaşı zaferini yalnızca bir başarı anlatısı olarak değil, aynı zamanda ulusal kimlik ve dayanışmanın merkezi bir unsuru olarak çerçevelemiştir. Bu zafer, Rusya'nın uluslararası düzeyde güçlü bir özne olarak algılanmasını sağlayan temel bir söylem aracı olmuştur. Ukrayna açısından bakıldığında ise, İkinci Dünya Savaşı ve Sovyet dönemi anlatıları, ulusal kimliği pekiştiren ve Rusya'ya karşı bir direnç aracı olarak kullanılan tarihsel hafızanın yapı taşlarıdır. ESA, bu tür anlatıların sosyal gerçeklik üzerindeki etkilerini analiz etmede güçlü bir araç sunmaktadır. Bu bağlamda, ideolojinin, tarihsel hafızanın uluslararası politikada nasıl bir mücadele alanı haline geldiğini anlamada merkezi bir rol oynadığı görülmektedir.

Söylem Tarihsel Yaklaşım

Söylem Tarihsel Yaklaşım (STY), tarihsel bağlamların söylem analizinde nasıl kullanılabileceğini gösteren önemli bir yöntemdir. Miller'in (2003, 2020a, 2020b) tarihsel hafıza kavramları, özellikle Putin'in liderliğindeki Rusya'nın tarihsel olayları ulusal bir anlatı inşa etmek için nasıl kullandığını anlamak açısından önemlidir. Miller, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik tarihsel söylemlerinin, bu ülkenin bağımsız kimliğini sorgulamak ve Rusya ile olan tarihsel bağlarını vurgulamak için nasıl kullanıldığını ortaya koymaktadır. Putin'in politikaları, post-Sovyet dönemde, Ukrayna'nın bağımsızlık hareketlerine karşı tarihsel hafızayı canlandırarak, bu ülkenin Rusya ile olan bağlarını yeniden şekillendirmeye yönelik bir söylem inşa etmektedir. Bu bağlamda STY, bir aktörün söylemiyle siyasi eylemlerini nasıl gerekçelendirdiğini açıklama işlevi taşımaktadır. Aynı şekilde, Avrupa'daki aşırı sağ hareketlerin göçmen karşıtı söylemlerini ve kimlik politikalarını tarihsel bağlamda nasıl şekillendirdiği de STY ile analiz edilebilmektedir. Elmacioğlu'nun (2024: 5) belirttiği gibi, Wodak ve diğerleri, AB'nin göçmen karşıtı söylemlerini, kimlik politikalarını ve Avrupa kimliği üzerine ulusötesi projelerini söylem tarihsel yaklaşımının ilkelerine dayalı olarak analiz etmişlerdir. Bu nedenle STY, bir aktörün söylemleriyle siyasi eylemlerini gerekçelendirme açısından güçlü bir analiz aracı olarak kullanılmaktadır.

Ruth Wodak, STY'nin kurucularından biri ve alanın önde gelen isimlerinden biridir. Bu alandaki önemli çalışmalardan biri ise, Phil Graham, Thomas Keenan ve Anne Maree Dowd'un, George W. Bush'un teröre karşı savaş ilanını analiz ettikleri çalışmasıdır. Bu çalışma, bir konuşmayı tarihsel bağlamıyla ve savaşa yönelik sonraki gerekçelendirmelerle etkili bir şekilde

ilişkilendirmektedir. Yazarlar, Bush'un "Terörle Savaş" konuşmasının tarihsel önemini, son bin yılın 120 "silahlanma çağrısı" metniyle karşılaştırarak vurgulamaktadır ve Papa II. Urban, Kraliçe I. Elizabeth ve Adolf Hitler'in önemli konuşmalarını öne çıkarmaktadır. Bu metinler, tarihte önemli dönüm noktalarını temsil etmekte ve geniş coğrafi alanlarda ve uzun dönemler boyunca sosyal, politik ve ekonomik koşullarda temel değişikliklere katkıda bulunmaktadır (Graham vd., 2004: 2-3).

Forchtner'e (2010: 20-21) göre, ESA içindeki STY, teorik öncülü olarak Frankfurt Okulu'na atıfta bulunarak özgürleşme kavramına açık ve tutarlı bir şekilde dayanmasıyla ayırt edilmektedir. ESA, öz-düşünsel bir duruşu vurgulayarak ve her şeyi bilen bir tavır reddederek, güç yapılarını acı çekenlerin bakış açısından ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Hâkim ideolojiler, doğal görünümüyle, toplumdaki birçok kişiye belirli konularda aynı düşündürmekte ve hatta statükoya alternatifler olduğunu unutturarak hegemonyanın kurulmasına sebep olmaktadır (Wodak ve Meyer, 2009: 8). ESA'nın bir dalı olarak STY, eleştirel teorinin sosyo-felsefi yönelimine bağlı kalmakta ancak eleştiri kavramını daha da geliştirmektedir.

STY'nin söylemlerarasılığı, farklı türler, eylem alanları, söylemler ve argümanlar arasındaki metinlerarası ilişkilerle desteklenmektedir. Bu açık uçlu yapı, söylemler içinde yeni alt konuların yaratılmasına ve yorumlama yoluyla bunların oluşum ve başkalaşımalarının keşfedilmesine olanak tanımaktadır. Bu esneklik, söylemsel pratikler içindeki etkilerin karmaşık etkileşimini anlamak için büyük bir önem teşkil etmektedir. Araştırılan konuların karmaşıklığı göz önüne alındığında, STY "kimin kimi etkilediğinin ve bu etkilerin nasıl yönlendirildiğinin" net bir şekilde anlaşılmasını gerektirmektedir. Disiplinler arası bir yaklaşım, bu ilişkileri şeffaf bir şekilde ortaya koymak için hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle, STY yalnızca söylemsel pratiklere değil, aynı zamanda çok çeşitli maddi ve semiyotik pratiklere de odaklanmaktadır. Bunun yanı sıra Wodak, STY'nin çok kuramlı, çok yöntemli, eleştirel ve öz-düşünsel olması gerektiğini vurgulamaktadır (Wodak ve Meyer, 2009: 67-73). Bununla beraber, tarihsel hafıza teorisi, STY'nin bu bağlamdaki işlevini güçlendirmekte ve Rusya'nın kendi ulusal kimliğini pekiştirme stratejilerinin bir parçası olarak, bu hafızanın nasıl kullanıldığını açıklamaktadır. STY, tarihsel hafızanın ulusal kimliği pekiştirmek için nasıl yeniden şekillendirildiğini ve bu bağlamda söylemsel mücadelenin yerel ve uluslararası düzeyde nasıl işlediğini anlamaya yardımcı olmaktadır.

STY'nin önemli bir bileşeni, metinleri ve söylemleri analiz ederken tarihsel bağlamlara yaptığı vurgudur. Bu tarihsel yönelim metinlerin yeniden

bağlamsallaştırılması için gereklidir, çünkü sosyal ve siyasi olgular tarihsel olarak gömülü unsurları göz ardı edilemeyecek kadar karmaşıktır. STY kullanan araştırmacılar, olaylar, aktörler ve bağlamlar hakkındaki tarihsel bilgiyi, bu bilgi açık kanıtlardan ziyade yaygın olarak kabul edilen, apaçık gerçeklere dayansa bile entegre etmelidir (Von Stuckrad, 2013: 10). Bu yaklaşım, konuşmaların tarihsel bağlamlarına göre yorumlanmasına olanak tanıyarak potansiyel olarak tutarsızlıkları veya gerekçe olarak kullanılan kurgulanmış mitleri ortaya çıkarmaktadır (Forchtner, 2010: 29-31).

STY, Teun van Dijk'in sosyo-bilişsel teorisini bütünleştirir ve üzerine inşa eder; "söylemi" yapılandırılmış bilgi biçimleri ve sosyal pratiklerin anıları olarak görürken, "metni" somut sözlü ifadeler veya yazılı belgeler olarak görmektedir. Konuşulan ve yazılan dilin sosyal pratik biçimleri olduğunu vurgulamaktadır. Durumsal, kurumsal ve sosyal bağlamlar söylemleri şekillendirir ve etkiler; bunlar da siyasi süreçler içerisinde hem söylemsel hem de söylemsel olmayan sosyal eylemleri etkilemektedir. STY'nin "söylem" tanımının dikkate değer bir özelliği, "işsizlik" gibi geniş konuları veya makro temaları kapsayarak birden fazla alt temanın araştırılmasına olanak sağlamasıdır. Ayrıca, STY eleştiri, ideoloji ve güç ilkelerini vurgulayarak incelenen nesneyi ve analistin konumunu şeffaf hale getirmekte ve söylemsel olayların belirli yorumlarının neden diğerlerinden daha geçerli olduğunu gerekçelendirmektedir (Wodak ve Reisigl, 2009: 94-95). STY ayrıca metinlerin tarihsel bağlamlarda yeniden yapılandırılmasına büyük önem vermektedir. Rusya tarihsel hafızayı bölgesel hâkimiyetini pekiştirmek ve Ukrayna üzerindeki etkisini artırmak için bir araç olarak kullanırken, Ukrayna bu hafızayı kendi bağımsız kimliğini güçlendirmek amacıyla değerlendirmektedir. Bu bağlamda, STY'nin tarihsel bağlama verdiği önem, yerel ve uluslararası düzeydeki söylemsel mücadelelerin derinlemesine analizine olanak tanımaktadır. Ayrıca, STY'nin çok yöntemli yaklaşımı, tarihsel hafızanın ve ideolojik güç dinamiklerinin analizini gerçekleştirirken, aynı zamanda geçmişin günümüz politikalarında nasıl seçici bir şekilde kullanıldığını incelemektedir.

Tarihsel Bağlam

Rus Tarihçilerin Gözünden Ukrayna Tarihi

Rus tarihçiler, Ukrayna ve Rusya arasındaki erken tarihsel bağların izini 8-9. yüzyıllarda eski Rus devletinin oluşumuna kadar sürmekte ve çeşitli Doğu Slav kabilelerini merkezi bir otorite altında birleştiren Rurik hanedanının önemli rolünü vurgulamaktadır. Rurik, 862 yılında Kiev, Novgorod, Murom ve Rostov da dâhil olmak üzere birçok bölgede hüküm sürecek bir

hanedanın başlangıcını işaret eden yönetimini kurmuştur. Rusların Doğu Avrupa'ya gelişlerinin İskandinavya'dan başladığını ve Rus tarih yazımında İskandinav etkisini savunan Normanistler ve Rusların Dinyeper'in sağ kolu olan Ros Nehri'nin adını taşıyan Slavlar olduğunu savunan anti-Normanistler arasında Rus devletinin kökenlerine dair tartışmalar azalmış, antik Rus devletinin proto-devlet yapılarının bu zamana kadar ekonomik ve sosyal olarak olgunlaştığı konusunda fikir birliğine varılmıştır (Klyuçevski, 2013: 6-11). Rus tarihçiler, Rurik önderliğindeki Vareglerin hazır bir devlet değil, bir yönetici hanedan getirdiklerini ve ortaya çıkan devleti askerî ve ticari genişlemelerle güçlendirdiklerini ileri sürmektedir. Başkenti 882'de Kiev'e taşıyan Prens Oleg'in yönetiminde Novgorod ve Kiev'in birleştirilmesi, Doğu Slav kabilelerinin tek bir varlık halinde kritik bir birleşmesi olarak vurgulanmaktadır (Allen, 2017: 7-18). Buna karşılık, Mihail Gruşevskiy gibi tarihçilerden ve modern siyasi anlatılardan etkilenen Ukrayna tarih yazımı, Kiev'i genellikle devlet oluşumunun birincil ve bağımsız merkezi olarak tasvir etmekte ve bazen Rus anlatılarından önemli ölçüde farklı alternatif tarihsel anlatılar inşa etmektedir (Gruşevskiy, 1906: 66; vesti.ru, 2015).

Rus tarihçiler Ukrayna tarihine genellikle Doğu Slavlarının ortak tarihî ve kültürel mirasının altını çizen bir mercekten bakmaktadır. Bu bakış açısı, yetenekli bir askerî lider ve vatansever bir devlet adamı olarak hatırlanan Kiev Knezi I. Svyatoslav gibi önemli tarihî şahsiyetlerin ve dönemlerin incelenmesinde açıkça görülmektedir. I. Svyatoslav Rusları göçebe akınlarına karşı başarıyla savunmuş, sınırlarını Volga'ya kadar genişletmiş ve diğer ülkelere giden ticaret yollarını güvence altına almıştır. Hazar Kağanlığı'na karşı düzenlediği seferler ve ardından gelen fetihler güney sınırlarını ve hayati önem taşıyan "Vareglerden Yunanlılara" ticaret yolunu önemli ölçüde güçlendirmiştir (Boçarinkov, 2019: 16-18; Vernadskiy, 1997: 37-39). Svyatoslav'ın ardından oğlu Vladimir, Doğu Slav topraklarını birleştirmiş ve 988'de Rusların Hristiyanlaştırılmasıyla anılmıştır; bu hareket sadece Bizans'la bağları güçlendirmekle kalmamış, aynı zamanda devlet içinde kültürel ve dinî birliği de teşvik etmiştir. Bu dinî dönüşüm dönemi, manastırların, okulların kurulması ve Kiev'de ilk kütüphanenin açılması da dâhil olmak üzere sosyal normlarda, aile yapılarında ve kültürel gelişimde köklü değişiklikler getirmiştir (Kartaşev, 1991: 19-25; Florovskiy, 1991: 27-31).

Birleşik Eski Rus devletinin gerçek anlamda gelişmesi, tarım sisteminin ilerlemesi, zanaat üretiminin zirveye ulaşması ve iç ve dış ticaretin damgasını vurduğu Bilge Yaroslav döneminde gerçekleşmiştir. Yaroslav'ın hükümdarlığı,

Doğu Slav topraklarının çoğunun Kiev çatısı altında birleşmesine ve hanedan evlilikleri sayesinde devletin uluslararası prestijinin artmasına sahne olmuştur. Bu dönem aynı zamanda Galiçya-Volhinya topraklarının birleşik devlete entegrasyonuna da tanıklık etmiş, ancak bu süreç Yaroslav'ın ölümünün ardından yaşanan siyasi kargaşa nedeniyle kesintiye uğramıştır. Yaroslav'ın Polonya'ya karşı askerî seferler düzenleyerek güneybatı topraklarını Rus topraklarına kazandırması, yasal geleneklerin kodlanması yoluyla "Ruskaya Pravda" adında tek bir Rus yasal alanı oluşturulması ve Kiev'deki Ayasofya Katedrali gibi önemli dinî ve kültürel mekanların kurulması, bu dönemin siyasi, hukukî ve kültürel ilerlemelerine örnek teşkil etmektedir. Bu gelişmeler, Rus tarihçilerin Ukrayna tarihi bağlamında vurguladıkları köklü tarihsel bağların ve ortak mirasın altını çizmektedir (Gorskiy, 2010: 128-132; Karamzin, 1991: 832-836).

Bununla beraber Rus tarihçiler, Ukrayna tarihini genellikle Moğol-Tatar boyunduruğuna verilen stratejik tepkiler merceğinden yorumlayarak iki temel yaklaşımın altını çizerler. Prens Alexander Nevski ve Moskovalı Ivan Kalita gibi isimlerin öncülük ettiği stratejilerden biri, kayıpları en aza indirmek, ülkeyi birleştirmek ve nihayetinde boyunduruğu yıkmak için Moğol-Tatarlara geçici olarak boyun eğmeyi içermiştir. Moğol-Tatarlar kendi kültürlerini dayatmadıkları ya da Ortodoks inancının terk edilmesini talep etmedikleri için bu strateji uygulanabilir görülmüştür (Kostomarov, 1885). Buna karşılık, Galiçya Prensi Daniel, büyük bir yıkıma yol açacak şekilde, büyük bir maliyetle derhal kurtuluş girişiminde bulunmuştur. 1259'da Moğol komutan Burunday, Daniel'i şehir surlarını sökmeye zorlayarak Galiçya-Volhinya Krallığını zayıflatmış, ekonomik gerilemeye neden olmuş ve Litvanya akınlarını artırmıştır. Daniel'in 1264'teki ölümü prensliğin refahının sonunu getirmiş ve parçalanmasına yol açmıştır. Daha sonra Güney Rus toprakları, başta Litvanya Büyük Dükalığı, Polonya ve Macaristan olmak üzere Batılı güçlerin hedefi haline gelmiştir. Polonya Kralı III. Casimir, Prens Yuri Boleslav'ın 1340 yılında zehirlenmesinin ardından oluşan güç boşluğundan yararlanarak Galiçya topraklarını ele geçirmiş ve "Rus Prensi" unvanını almıştır (Voytoviç, 2011: 17-25).

Bunun yanı sıra Rus tarihçiler, Polonya yönetimi altında karşılaşılan zorlukları vurgulayarak Rusya ve Ukrayna'nın ortak Ortodoks tarihinin altını çizmektedir. Kral III. Casimir'den itibaren Ortodoksluk sapkınlık olarak damgalanmış, bu da Ortodoks elitlerin marjinalleşmesine ve Katoliklerin ayrıcalıklı hale gelmesine yol açmıştır. Bu dönemde ayrıca Katolik piskoposlukların kurulması ve Rus topraklarında Polonya hukukunun

dayatılması Ortodoks Ukraynalıları dezavantajlı duruma düşürmüştür. 1596'daki Brest Birliği bir dönüm noktası olmuş ve Katoliklerin kendi inançlarını ve Polonya kültürünü empoze etme çabalarının yoğunlaştığı bir ortamda Ortodoks Kilisesi'nin bir kısmını Roma ile birleşmeye zorlamıştır. Konstantinopolis'teki Ortodoks liderliği, kanonik topraklarına yönelik tehdidin farkına vararak, Kiev Metropolü'nü Katolik din değiştirmeye karşı koruma amacıyla Moskova Patrikhanesi'ne devreden bir kararname olan 1686 Tomos'un yayınlanmasına yol açmıştır. Bu çabalara rağmen, Polonyalı yetkililer Ortodoks faaliyetlerini ve Doğu Ortodoks hiyerarşileriyle etkileşimlerini ciddi şekilde kısıtlayarak Ortodoks Ukraynalıların durumunu daha da kötüleştirmiştir (Vernadskiy, 1997: 95-98; Çaropko, 2013: 250-255).

17. yüzyılın ortalarından itibaren Malorus'un (Ukrayna toprakları) kültürü Rus ruhani ve kültürel etkisi altında önemli ölçüde gelişmiş ve Velikorus (Büyük Rusya, bugünkü Rusya topraklarının batı kısmı), Malorus (Küçük Rusya, Ukrayna toprakları) ve Belarus'un (Beyaz Rusya, Belarus toprakları) üçlü birliği ile yakından uyum sağlamıştır. Bu kültürel yakınlaşmayı gösteren önemli bir çalışma, 1674 yılında Kievli Keşiş Innokentiy Gizel tarafından derlenen ve Velikorus ile Malorus tarihi anlatılarını yan yana getirerek yaygın olarak kullanılan *Sinopsis* adlı tarih kitabı olmuştur. Bu dönem, Kiev-Mohıla Akademisi'nin kurulması, kitap basımının gelişmesi ve Moskova'nın Narişkin Baroku tarzına paralel olarak Kazak Barok mimarisinin yanı sıra 17. yüzyıl ikonografik tarzdaki seküler parsuna portrelerinin ortaya çıkmasıyla Malorus'taki Rus kültürünün sekülerleştiğini göstermiştir. Bu gelişmeler, Malorus ile Rusya arasındaki kültürel ve tarihî bağları güçlendirmiş, ortak bir tarihin, kültürel ve manevi yaşamlarının derin entegrasyonunun altını çizmiştir. Bu dönem aynı zamanda Malorus'un 1654-1667 yılları arasında Rus-Polonya Savaşı ve ardından gelen bağımsızlık mücadeleleri, özellikle de Ukrayna siyasi dinamiklerinin karmaşıklığını ve Rusya'nın stratejik çıkarlarını ortaya koyan Ukrayna'nın komşuları tarafından sürekli çekişme, iç savaş ve dış müdahale ile karakterize edilen Harabe dönemine (1657-1687) tanıklık etmiştir (Rıbakov, 2014: 158-162; Toloçko vd., 2018: 9-12).

Ukrayna tarihine Rusya'nın perspektifinden bakıldığında, nüfusun çeşitli kesimlerini birleştirmeye kavramı dönemin daha geniş milliyetçi ideolojilerini yansıtmaktadır. Rus tarih yazımının zamanla imparatorluk haline gelen Rusya içindeki Litvanya Büyük Dükalığı, Moskova ve Novgorod gibi bölgeler arasında birliği vurgulamasına benzer şekilde, farklı siyasi ve kültürel geleneklerine rağmen, bu farklılıklar ortak kimliklerine kıyasla daha az önemli görülmüştür. Ancak Nikolay Kostomarov gibi tarihçiler, özellikle

Güney ve Kuzey Ruslar arasındaki köklü ayrımları vurgulayarak Güney Rusların ayrı bir ulus olarak görülebileceğini öne sürmüşlerdir. Malorus'a yönelik imparatorluk politikaları, baskı ve elitlerine verilen tavizler arasında gidip gelerek onları Rus emperyal yapılarına entegre etmiştir. Bu tarihsel anlatı, ideolojik zorunluluklar tarafından şekillendirilen ve imparatorluğun karmaşık etnik mozağini yansıtan Rus-Ukrayna ortak tarihindeki birlik ve çeşitliliğin karmaşık etkileşiminin altını çizmektedir (Toloçko, 2012: 256).

Rus tarihçiler ve siyasetçiler, günümüz Ukrayna, Belarus ve Rusya topraklarının tarihsel olarak birleşik olduğunu ve aralarındaki ayrımların yalnızca daha sonraki siyasi ve dış müdahaleler nedeniyle ortaya çıktığını savunmaktadır. İmparatorluk döneminin ardından bu anlatı, Rus tarih yazımını etkilemeye ve birleşik bir Rus kimliğine dair ortak bir anlatıyı vurgulamaya devam etmiştir. Velikorus, Malorus ve Belarus'tan oluşan "Rus üçlemesi" kavramı, bu tarihsel anlatının temel bir parçasını oluşturmuştur. Rus tarihçiler geleneksel olarak Ukrayna'yı, Kiev Knezliği dönemine kadar uzanan ortak bir tarihe sahip daha geniş bir Rus medeniyetinin ayrılmaz bir parçası olarak görmüştür. Bu bakış açısı, Ukrayna ve Rusya'nın birleşik bir Rus halkı kavramını haklı çıkaran kültürel, dinî ve tarihî kökleri paylaştığı inancına dayanmaktadır. Bu bakış açısının önemi, Bolşeviklerin yerel ulusal kimlikleri Sovyet hükümetine entegre etmek amacıyla yürüttüğü "yerelleştirme" politikası olan *korenizatsiya* ile Ukrayna'yı kendi etki alanları içinde tutmayı ve aynı zamanda imparatorluk hâkimiyetini bastırmak ve daha geniş bir Sovyet kimliğini teşvik etmek için "Velikorus şovenizmi" ile mücadele etmeyi amaçlaması nedeniyle Rus İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra dahi devam etmiştir.

Sovyet döneminde bu anlatı evrim geçirmiş ancak ortak bir tarih ve kimliğe ilişkin temel önermesini korumuştur. 1920'lerde yürütülen *korenizatsiya* politikası, merkezî kontrolü sürdürürken çeşitli etnik grupları entegre etmeye yönelik stratejik bir çaba olmuştur. Buna rağmen, "Velikorus şovenizminin" kalıntılarıyla mücadeleyi de içeren emperyalist eğilimlerin yeniden canlanmasını bastırmak için uyumlu bir çaba sürdürülmüştür. Bu paradoksal yaklaşım, yerel kültürleri ve dilleri tanıyıp yüceltirken Sovyet devletine bağlılıklarını sağlamayı amaçlamıştır. Ukrayna ve Rusya'nın tarihsel ve kültürel olarak birbirinden ayrılamaz olduğu söylemi, hem politikayı hem de tarih yazımını etkileyerek devam etmiştir. Bu Sovyet dönemi tarih yazımı yaklaşımı, Ukrayna ulusal kimliğinin ayırt ediciliğini küçümsemiş, bunun yerine Doğu Slav halklarının birliğini ve ortak kaderini vurgulamıştır.

Sovyet sonrası dönemde, özellikle Rus siyasi söylemi bağlamında, Rusya ve Ukrayna arasındaki tarihsel bağların yeniden vurgulanması, Rusya'nın bölgesindeki stratejik çıkarlarını pekiştirme çabalarının önemli bir parçası olmuştur. 2004'teki Turuncu Devrim, Ukrayna'daki seçimlerin sonucuna yapılan itirazlar ve seçim hileleri iddiaları sonrasında başlayan büyük protestolarla dikkat çekmiştir. Viktor Yuşçenko ile Viktor Yanukoviç arasındaki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, Yuşçenko'nun zaferinin ardından Ukrayna'daki Batı yanlısı hükümetin iktidara gelmesi bölgedeki etkisini kaybetmek istemeyen Rusya'yı rahatsız etmiştir. Rusya, Batı'nın Ukrayna'daki siyasi etkisini genişletmesine karşı tepkiler geliştirmiştir. 2013 yılına gelindiğindeyse, Ukrayna'nın Avrupa Birliği ile ortaklık anlaşması yapmayı reddetmesi ve yerine Rusya'nın Avrasya Ekonomik Birliği ile yakınlaşma tercih etmesi, Yevromaydan protestolarını tetiklemiştir. 2013'te Kiev'de Bağımsızlık Meydanı'nda başlayan bu protestolar, kısa sürede ülke geneline yayılmış ve halk, Avrupa ile daha yakın ilişkiler kurulmasını talep etmiştir. Bunun sonucunda, Cumhurbaşkanı Viktor Yanukoviç'in görevden alınmasıyla sonuçlanan Onur Devrimi, Rusya'nın stratejik çıkarlarını tehdit eden bir gelişme olarak görülmüştür. Bu olaylar, Ukrayna'nın Batı yanlısı yönelimini pekiştiren ve Rusya'nın tarihsel nüfuz alanı olarak gördüğü Ukrayna üzerinde ciddi bir gerilim yaratmıştır. 2014 yılında Kırım'ın Rusya tarafından ilhakı ise, Rusya'nın Ukrayna üzerindeki etkisini kaybetmeyi kabul etmeyen bir tepki niteliğindedir. Putin, Kırım'ın ilhakını Ukrayna'nın içsel siyasi karışıklıkları ve Batı'nın müdahalesine karşı bir tepki olarak savunmuş, Ukrayna'nın bağımsızlık hareketlerini ve Batı ile olan ilişkisini Rusya'nın tarihsel mirasına karşı bir tehdit olarak değerlendirmiştir. Bu tarihsel bağlar, Putin'in dış politikasında, Rusya'nın jeopolitik çıkarlarını savunma amacını pekiştiren önemli bir temel oluşturmuştur.

Bununla beraber, 2021 baharında Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik yaklaşımındaki çelişkiler, onu hem "kardeş bir ulus" hem de ciddi bir düşman olarak görmesi, Ukrayna'nın güneydoğusundaki sınırında gerçekleştirilen geniş çaplı askeri tatbikatlarla belirginleşmiştir. Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Dışişleri Bakanlığı Bilgi ve Basın Dairesi direktörü ve sözcüsü Mariya Zaharova ve Başkan Yardımcısı Dimitri Kozak, Ukrayna'nın geleceği hakkında sert uyarılarda bulunarak, Ukrayna'nın "yok olması" ve devlet yapısının "geri dönüşü olmayan sonuçlar" ile tehlikeye girebileceğini ifade etmiştir. Kozak, Rusya ile herhangi bir çatışmanın Ukrayna için "sonun başlangıcı" olacağını iddia ederken, Ukrayna'nın NATO üyeliğinin ulusun "çöküşüne" yol açacağını vurgulamıştır. Bu tür bir söylem, 19. yüzyıl emperyalist anlatılarını anımsatarak, Ukrayna'nın egemenliğine yönelik sınırlı bir kabulü

ve bağımsızlığının meşruiyetine yönelik bir reddi gözler önüne sermektedir. Bu bakış açısı, bağımsız bir Ukrayna devletinin, ortak bir “Rusya merkezli Slav kimliği” vizyonuna doğrudan bir tehdit olarak görülmesine dayanmaktadır (Kuzio, 2022: 5). Rus anlatılarında, Ukrayna genellikle parçalanmış ve bağımlı bir yapı olarak görülmektedir. James Sherr, Putin’in Ukrayna ile ilgili takıntısını vurgularken, 2008 yılında George W. Bush’a Ukrayna’nın gerçek bir ülke olmadığını söylediğini hatırlatmaktadır. Sherr’e göre, Putin, özellikle Ukrayna’nın egemenliğini sorgulayan söylemleriyle bu takıntıyı sürdürmekte, Ukrayna’yı Sovyet dönemi yapılarından türemiş yapay bir oluşum olarak görmekte ve Ukrayna’nın bağımsızlığını yalnızca Rusya ile ortaklık içinde mümkün kabul etmektedir (Sherr, 2021). Nitekim, büyük güç milliyetçileri, Ukrayna’yı “yapay” olarak tanımlamaktadır. Bu görüşler günümüzde, Ukrayna’nın ulusal kimliğini tartışmalı bir temelde ele alarak, onu istikrarsız bir yapı olarak sunmaktadır.

Ukraynalı Tarihçilerin Gözünden Ukrayna Tarihi

Dokuzuncu yüzyılın sonlarından 13. yüzyılın ortalarına kadar gelişen bir ortaçağ devleti olan Kiev Knezliği, hem Ukrayna hem de Rusya’nın tarihsel anlatılarında temel bir yere sahiptir. Ukraynalı tarihçiler, Kiev Knezliği’nin Ukrayna devletinin beşiği olarak önemini vurgulamakta ve onu Ukrayna kültürel ve siyasi geleneklerinin temelini atan ayrı ve egemen bir varlık olarak görmektedir. Bu bakış açısı, daha sonra modern Rusya’ya dönüşecek olan Moskova Knezliğinden ayrı olarak Ukrayna kimliğinin benzersiz gelişimini vurgulamaktadır. Bunun aksine, Rus tarih yazımı Kiev Knezliği’ni Rus tarihinin, kültürünün ve Ortodoksluğun kökeni olarak kabul etmekte ve Doğu Slav halkları için nihayetinde Rus İmparatorluğu ile sonuçlanan birleşik bir başlangıç olarak tasvir etmektedir. Bu temel farklılık, ulusal tarihlerde önemli bir ayrışmanın altını çizmektedir; Ukraynalılar, Rus tarihsel gelişmelerinden bağımsız, farklı ve sürekli bir devlet soyu olduğunu iddia etmektedir (İvançenko, 1995: 20-25; Kotlyar, 1996: 20-30).

Kiev Knezliği’nin Ukrayna’ya ait olduğu iddiasının temelinde Kiev Knezliği’nin coğrafi konumu yatmaktadır ve topraklarının büyük bir kısmı bugünkü Ukrayna sınırları içerisinde yer almaktadır. Ukraynalı tarihçilerin argümanlarının anahtarı, Kiev Rusçası’na kadar izini sürdükleri dilsel ve kültürel süreklilik olmaktadır. Kiev Rus dilinin ‘Eski Slavca’ ya da Rusça’dan ziyade modern Ukraynaca’nın öncüsü olduğunu iddia ederek Ukrayna’nın erken ortaçağ geçmişiyle doğrudan bağlantısını güçlendirmişlerdir (Şmorgun, 1997: 11). Bu dilbilimsel argüman, Ukraynalıların sadece kültürel olarak değil siyasi olarak da Kiev Knezliği’nin geleneklerinin haklı mirasçıları olduğu

ve Moskova'nın anlatı üzerindeki tarihsel hegemonyasına meydan okuduğu yönündeki daha geniş iddiaları desteklemiştir (Bilotserkivskiy, 2007: 50-55).

Plokhly (2016: 150-151), Ukrayna'nın Kazak geçmişinin romantik edebiyatla olan güçlü bağı, özellikle Kotlyarevski'nin *Eneida* adlı eserinde ortaya çıktığını vurgulamaktadır. Ona göre, bu eğilim, Ukrayna'nın tarihini, kültürünü ve ulusal kimliğini romantik idealler doğrultusunda yeniden yorumlamayı amaçlayan entelektüel bir akım olan Harkov romantiklerinin *İstoriya Rusov* (Rusların Tarihi) adlı eseri benimsemeleriyle daha da güçlenmiş, Kazakların ayrı bir ulus olarak tasvir edilmesi ve kahramanlıklarının yüceltilmesi Ukrayna'nın tarihi kimliğini şekillendirmiştir. Plokhly, Hetman topraklarının modern Ukrayna ulusunun temellerini oluşturduğunu ve bu bölgenin dili, kültürel mirası ve tarihiyle ulusal kimliğin yapı taşlarını oluşturduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, Hetman bölgesinden çıkan figürlerin Ukrayna dilini ve kültürünü şekillendirmesi, ulusal kimliğin güçlenmesine önemli bir katkı sağlamıştır. Ayrıca, 1830 Polonya İsyanı'nın Ukrayna milliyetçiliğini güçlendirdiğini ve bağımsızlık mücadelesinin imparatorluk karşısında yükselen bir ulusal kimlik arayışı olarak belirginleştiğini belirtmektedir. Bu tarihsel süreçler, yalnızca Ukrayna'nın bağımsızlık arayışını değil, aynı zamanda kendi tarihsel varlığına dayanan güçlü bir millî kimliğin oluşumunu da pekiştirmiştir.

Mihaylo Hruşevski, Vladimir Antonoviç gibi tarihçiler Kiev Knezliği'ni Ukrayna tarihi çerçevesine sağlam bir şekilde yerleştirerek Ukrayna ulusal tarih yazımının şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Kiev Rus döneminde tekil bir "Rus ulusu" kavramını reddeden Hruşevski ve çağdaşları, Ukrayna'nın tarihsel gelişiminin farklılığını vurgulamış, Rus ve Sovyet anlatıları tarafından dayatılan tarihsel kimliklerin birleştirilmesine karşı çıkarak Ukrayna'nın kendine özgü yolunu tanıyan nüanslı bir anlayışı savunmuşlardır. Bağımsız Ukrayna'da Kiev Knezliği ile ilişkilendirilen sembolizm, bu ülkenin tarihsel önemini daha da pekiştirmiştir (Kulçitskiy, 1996: 71-74). 1990'larda Kiev'de dikilen Kiev Knezliğinin ilk kadın hükümdarı Prenses Olga ve Büyük Knez Bilge Yaroslav gibi figürlerin anıtları, Ukrayna'nın tarihsel sürekliliğinin somut kanıtları olarak hizmet etmektedir. Üç çatallı mızrak ve para birimi *Grivna* gibi ulusal sembollerin benimsenmesi bu bağı pekiştirmiş ve Kiev Knezliği'ne kadar uzanan Ukrayna devletinin bin yıllık geçmişini kutlamıştır.

1654 Ukrayna-Rusya Pereyaslav Antlaşması'nın merkezindeki tartışma, Rus ve Sovyet tarih yazımı ile Ukrayna tarih yazımı arasındaki farklılıklara odaklanmaktadır. Bu tartışma, antlaşmanın Rus halklarının 'yeniden

birleşmesini" mi yoksa yabancı bir güç tarafından "ilhak edilmesini" mi temsil ettiği üzerinedir. Sovyet anlatıları Ukrayna'nın Moskova'ya bağımlılığını ve yeniden birleşmenin kaçınılmazlığını vurgulamış, bu tema antlaşmanın Sovyet yıldönümlerinde pekiştirilmiştir. Buna karşılık Ukraynalı tarihçiler, 1654'te Moskova Knezliği ile Ukrayna'nın Ortodoks dininin ötesinde çok az ortak noktası olduğunu savunarak, antlaşmayı Ukrayna'nın uluslararası hukuk öznesi olarak ortaya çıkışının işareti olarak görmüşlerdir. Moskova Knezliği, 'kötünün iyisi' olarak seçilmiş ve Ukrayna'nın Kazak Hetmanlığı içindeki özerkliğini tanıyan bir konfederasyon kurulmuştur. Ukrayna tarih yazımı bu antlaşmayı, Ukrayna'nın Moskova Knezliğine sadakat ile kendi hak ve ayrıcalıklarını savunma arasında bir denge kurmayı amaçladığı 1707 İskoçya ve İngiltere Birliğine benzetmektedir (Rudnytsky, 1987: 78-79). Post-Sovyet tarihçiler, Çarlık Rusya'sının bu haklara saygı göstermemesinin, faydalı yönetim mitlerinin aksine, yönetimini olumsuz hale getirdiğini vurgulamaktadır. Kiev Knezliği, Galiçya-Volhinya Krallığı, Kazak Hetmanlığı ve 1917-1921 bağımsızlık mücadelesi, 1991 bağımsızlık ilanı ile sonuçlanan sürekli bir devlet olma çabasının parçası olarak görülmekte ve özerklik için uzun bir çaba geleneğini vurgulamaktadır. Bu bakış açısı, zahmetsiz bağımsızlık iddialarına karşı çıkmakta, Ukrayna'nın fedakarlıklarını vurgulayarak, Ukrayna'yı daha güçlü komşuların saldırganlığının kurbanı olarak resmetmektedir. Bu görüş Ukraynalı liderler tarafından desteklenmekte ve çağdaş tarih yazımını şekillendirmektedir (Wilson, 1997: 25-27). Ayrıca, Ukrayna'nın uluslararası ilişkilerinde önemli bir dönemeç olan 1648 tarihli Türk-Ukrayna ittifakının da bu mücadelenin bir parçası olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Omeljan Pritsak'ın (1999: 255-259) belirttiği gibi, bu ittifak, Ukrayna'nın Osmanlı İmparatorluğu ile kurduğu stratejik ortaklıkla, Rusya'ya karşı direnişinin temellerini atmıştır. 1648'de Kazak Hetmanlığı ve Osmanlı İmparatorluğu arasındaki anlaşma, Ukrayna'nın dışa karşı bağımsızlık mücadelesinde önemli bir adım olmuş ve bu ittifak, Ukrayna'nın egemenlik arayışındaki tarihsel bağlamı güçlendiren bir unsur olarak ön plana çıkmıştır. Bu ittifak, Ukrayna'nın kendi topraklarındaki özerkliğini savunarak, büyük güçlerin egemenliği altındaki bir ulus olma yolundaki mücadelesinin sadece bir aşaması olarak ön plana çıkmaktadır.

Sovyet sonrası Ukrayna tarih yazımı, Çarlık yönetimini giderek daha olumsuz bir şekilde tasvir etmiş, Ukrayna'nın elitlerini kaybetmesine ve Ukrayna'daki Kazak halkının etnografik bir kitleye dönüşmesine neden olduğunu vurgulamıştır. 1654 Pereyaslav Antlaşması ile 1783'te Kazak Hetmanlığının yıkılması arasında, Ukrayna tam bir sosyal yapıya sahip olmaktan, modern bir ulusa dönüşebilecek bir yapıdan, elitlerin olmadığı köylü "tarihsiz"

bir ulusa gerilemiştir. 1783'te serfliğin getirilmesi, Ukrayna'nın sosyo-ekonomik çöküşünü daha da kötüleştirmiştir. 19. yüzyıla gelindiğinde, Ukrayna'nın Rusya İmparatorluğu'nun bir kolonisi haline geldiğini ve sosyo-ekonomik sıkıntılarının sömürüden kaynaklandığını vurgulanmaya başlanmıştır. (Delimarskiy, 1996: 77-85). Bunun yanı sıra, Ukrayna'nın ulusal kahramanı İvan Mazepa, Rus ve Sovyet tarih yazımı tarafından hain olarak tasvir edilirken, şimdi Ukrayna'nın bağımsızlık mücadelesindeki kahraman olarak kutlanmaktadır (Andrusyak, 1991: 70). Çarlık yetkilileri tarafından Ukrayna dilinin ve kültürünün bastırılması, Ukrayna'nın modern bir ulus olarak ortaya çıkmasını engellemeyi amaçlamışsa da, Kiev Knezliği, Galiçya-Volhinya Krallığı, Kazak Hetmanlığı ve 1917-1921 bağımsızlık mücadeleleri Ukrayna'daki sürekli bir özerklik mücadelesinin parçası olarak tarih yazımında geniş yer bulmuştur.

Holodomor olarak bilinen 1932-1933 kıtlığı, Ukrayna tarih yazımında merkezî ve oldukça tartışmalı bir konudur. Amerikalı tarihçi James Mace, Holodomor'un Stalin tarafından Ukrayna milliyetçiliğini ve kimliğini bastırmak için düzenlenmiş kasıtlı bir soykırım eylemi olduğunu savunmaktadır. Amerikalı tarihçi Mace bunu Ukraynalılara karşı "ilan edilmemiş bir savaş" olarak tanımlamış ve nüfusu yok etmek ve ruhlarını kırmak için mevcut tüm askerî, polisiye, siyasi ve ekonomik araçların kullanıldığını belirtmiştir. Bu yorum, kıtlığı Ukrayna ulusuna yönelik, kültürel ve siyasi özerkliğini ortadan kaldırmak için tasarlanmış, hedefli ve kasıtlı bir saldırı olarak konumlandırmaktadır (Meys, 1995: 275). Bunun tam aksine, Rus anlatıları kıtlığı tipik olarak daha geniş Sovyet ekonomik politikalarının trajik bir sonucu olarak çerçevelemekte ve Ukraynalılara karşı belirli bir soykırım niyetini kabul etmeden SSCB'nin çeşitli bölgeleri üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Tarihsel yorumlamadaki bu tutarsızlık, ulusal hafızayı ve kimliği etkilediği ve her iki ülkedeki çağdaş siyasi ve kültürel söylemleri etkilediği için oldukça önemlidir.

Holodomor'un ardından gelen, Sovyetler Birliğinde 1930'larda yaşanan geniş çaplı siyasi baskı ve tasfiyeler dönemi olan Büyük Temizlik, Ukraynalı tarihçiler tarafından Ukrayna kültürünü, dilini ve ulusal bilincini yok etmeye yönelik bir Sovyet kampanyası olarak görülmektedir. Şapoval vd. (1997: 187-195), Ukraynalı entelektüellerin tutuklanmasını ve idam edilmesini haklı çıkarmak için kullanılan kapsamlı baskı ve sahtecilikleri ortaya koyarak, Sovyetlerin Ukrayna kültürel ve ulusal kimliğini ortadan kaldırma çabalarını vurgulamaktadır. Bu bakış açısı, baskının etnik ve kültürel boyutlarını sık sık küçümseyen Rus tarih yazımıyla keskin bir şekilde çelişmektedir.

İkinci Dünya Savaşı ise, Batı Ukraynalıların Ukraynalı Milliyetçiler Örgütü ve Ukrayna İsyân Ordusu'nu kahramanlar olarak kutlamasıyla, Sovyet propagandasının bu grupları Nazi işbirlikçisi olarak karalaması arasında bölücü bir konu olmaktadır. Yeni açığa çıkan arşivler, Sovyet iddialarını sorgulayarak Batı Ukrayna'daki Sovyet baskısının acımasızlığını ve Ukrayna direnişinin karmaşıklığını vurgulamaktadır. Savaş sonrası dönemde, özellikle 1960'lardan 1980'lere kadar olan muhalif hareket aracılığıyla, Ukrayna milliyetçiliğinin bastırılması devam etmişse de söz konusu dönem Ukraynalı tarihçiler tarafından uzun süreli bir ulusal kurtuluş mücadelesinin parçası olarak görülmektedir. Bununla beraber Ukrayna'nın millî kimliği, Sovyetler Birliğinin çöküşü ve bağımsızlık sonrası dönemde önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Lenin heykellerinin yıkılma süreci olan "Leninopad", bu sürecin sembolik bir adımı olarak öne çıkmıştır. Sovyet geçmişine karşı duyulan öfke ve Rusya'dan bağımsız bir kimlik oluşturma çabası, Ukrayna halkının tarihiyle hesaplaşmasına ve ulusal bilinç inşa etmesine zemin hazırlamıştır. Bu dönüşüm, Ukrayna'nın tarihini yeniden yorumlama ve kendi kültürel mirasını, özellikle Holodomor gibi travmatik olayları sahiplenme çabasıyla paralel olarak gelişmiştir (Yerköy, 2022: 84-87). Genel olarak, Ukrayna tarih yazımı, Ukrayna ulusal kimliğinin farklılığını ve sürekliliğini vurgulayarak, Kiev Knezliği'nden Sovyet dönemine kadar Ukrayna devletinin ve kültürel özerkliğinin direncini ve sürekliliğini vurgulayan benzersiz bir tarihî trajedi ortaya koymaktadır. Bu farklılık, Ukrayna'daki çağdaş devlet inşası ve ulusal kimliğin gelişimi için hayati öneme sahiptir.

Bütün bunların yanı sıra, Ukrayna tarihi, Batı dünyasında yeterince tanınmayan ve sıklıkla yanlış anlamalarla karşılaşan bir alan olarak belirmiştir. Mark von Hagen (1995: 658-659), Ukrayna çalışmalarının büyük Anglo-Amerikan, Alman ve Japon akademik merkezlerinde tam anlamıyla tarihsel meşruiyete sahip olmadığını belirtmiş ve "Doğu Avrupa" ile milliyetçilik, antisemitizm ve etnik irredantizm arasındaki güçlü stereotipik ilişkiyi hatırlatmıştır. Bu gözlem, Ukrayna'nın tarihinin Batı'da, özellikle Rusya'nın gölgesinde kaldığı bir durumu işaret etmektedir. Ancak Ukrayna, kendi tarihsel kimliğini inşa etme sürecinde, yalnızca Rusya'nın tarihsel bağlamından değil, aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin mirasından da bağımsız olarak kendisini tanımlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, Ukrayna'nın tarih yazımı ve millî kimliği, Batı'daki akademik çevrelerde yeterince ele alınmamış ve Ukrayna'nın bu tarihsel sürecindeki bağımsızlık mücadelesi çoğu zaman göz ardı edilmiştir. Ukrayna halkı, kendi kimliklerini ve tarihlerini yeniden şekillendirerek, ulusal bilincin oluşumunda önemli adımlar atmıştır. Bununla birlikte, bu kimlik, yalnızca coğrafi sınırlarla değil, aynı zamanda kültürel ve dilsel çeşitlilikle de şekillenmiştir.

Ukrayna tarihinin derinliklerinde, millî kimliğin şekillenmesi, hem içsel hem de dışsal faktörlerden etkilenmiş karmaşık bir süreçtir. Özellikle Sovyetler Birliğinin çöküşü sonrasında, Ukrayna'nın millî kimliğini inşa etme çabaları, batılı ve doğulu Ukraynalılar arasında süregelen bir gerilimi beslemiştir. Bazı yorumcular, Ukrayna milliyetçiliğini, özellikle doğudaki Rus yanlısı ayrılıkçı hareketlerin temel bir nedeni olarak ele almaktadır. Loshkariov ve Sushentsov (2018: 80-83), Ukrayna milliyetçiliğini doğuda "Rus isyanına" yol açan bir etken olarak suçlarken, Matveeva (2018: 32 aktaran Kuzio, 2022: 6-7), Donetsk'teki ayrılıkçı şiddeti Ukrayna milliyetçiliğine dayandırarak, Batı Ukraynalıların dayattığı bir "devlet anlayışına" karşı bir tepki olarak nitelendirmektedir. Bu görüş, Ukrayna'nın tarihsel olarak farklı kültürel ve dilsel kimliklere sahip bölgeleri arasında var olan gerilimleri yansıtmaktadır. Batı ve Doğu arasındaki bu çatışma, sadece Sovyet sonrası dönemde değil, Ukrayna'nın tarihsel geçmişinde de var olan bir mesele olarak şekillenmekte, Ukrayna milliyetçiliğinin hem ulusal kimlik inşasında hem de dış baskılara karşı bir savunma mekanizması olarak nasıl kullanıldığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Ukrayna'nın millî kimliği, hem Rusya'nın etkisiyle hem de Batı'nın ideolojik yönlendirmeleriyle biçimlenen çok katmanlı bir yapıya sahiptir.

Bir diğer önemli nokta, Lenin ve Stalin arasındaki görüş ayrılığının Ukrayna'nın millî kimliğinin şekillenmesinde oynadığı rolüdür. Plokhly (2019) tarafından vurgulanan Lenin-Stalin tartışması, Ukrayna'nın millî kimliğinin gelişiminde önemli bir dönüm noktasını işaret etmektedir. Lenin'in, Ukrayna halklarının bağımsızlıklarını ve kendi kimliklerini belirleme hakkını savunması, Sovyetler Birliği'nde ve sonrasında Ukrayna'nın millî bilincinin şekillenmesinde kritik bir rol oynamıştır. Stalin'in ve daha sonra Putin'in, Sovyetler Birliği içinde Ukraynalılar da dâhil olmak üzere diğer halkların sadece özerk varlıklar olarak kabul edilmesi gerektiği yönündeki yaklaşımı, Ukrayna'nın millî kimliğinin engellenmesine yönelik bir çaba olmuştur. Stalin'in önerisi, Ukrayna'nın kültürel ve siyasi özdeşliğini sınırlayarak, Ukraynalıların sadece Rusya'ya bağlı bir etnik grup olarak var olmasını hedeflemiştir. Bu bakış açısı, Plokhly'nin belirttiği gibi, "geçmişteki etnik eşitsizliğe" bir dönüş önermekte ve Ukrayna halkını kendi kimliklerinden ve ulusal bağımsızlık ideallerinden uzaklaştırmayı amaçlamaktadır. Putin'in bu yaklaşımı sürdürmesi, Ukrayna millî kimliğini daha da güçlendiren bir direnişle karşılanmaktadır. Ukrayna halkı, tarihsel olarak, sadece bağımsız bir devlet kurmakla kalmamış, aynı zamanda kültürel, dilsel ve etnik kimliklerini de savunmuştur. Bu nedenle, Stalin'in ve Putin'in Ukrayna'yı bir "etnik grup" olarak tanıma çabaları, Ukrayna millî kimliğinin tarihsel gelişiminde bir tehdit olarak algılanmıştır.

Bu bağlamda, Ukrayna'nın modern millî kimliği, Sovyet dönemi baskılarına karşı gösterilen direniş ve bağımsızlık mücadelesinin bir sonucudur.

Socher'e göre (2021), Putin'in Kırım ve Ukrayna ile ilgili toprak iddiaları, büyük ölçüde uluslararası hukuk açısından önemi olmayan tarihsel anlatılara dayanmaktadır. Argümanları, özellikle Kiev Knezliği'ni ilk Rus devleti olarak gören tarihsel "irredentist" ve "tarihsel adalet" iddialarına dayanmaktadır. Bu mit, Ukrayna'da pek destek bulmamaktadır. Ancak Putin tarafından güçlü bir şekilde desteklenen bu mit, Ukrayna'nın ulusal kimliğiyle çelişmektedir ve bu kimlik, ayrı bir tarihsel gelişim süreciyle şekillenmektedir. 1991'deki bağımsızlığından bu yana Ukrayna, kendi ayrı devletliğini vurgulamış ve Başkan Volodimir Zelenski, Ukrayna devletinin bin yıldan fazla bir süre önce Kiev Knezliği'nde başladığını belirterek ulusal tarih yazımını kullanmıştır. Zelenski (2021a), Kiev'in Ukrayna devletinin ve Ortodoksluğunun doğuşunun merkezi olarak önemini vurgulamış ve Ukrayna'nın kimliğinin, Rusya'nın imparatorluk geçmişinden bağımsız olarak şekillendiğini pekiştirmiştir. Bu devam eden anlatı, Ukrayna'nın ulusal bilincinin oluşumunda merkezi bir rol oynamış ve toprak bütünlüğü konusundaki tutumunu etkilemeye devam etmektedir. Ayrıca, Ukrayna'nın her yıl 28 Temmuz'da kutlanan ulusal tatili, "Kiev Rus Devleti'nin Vaftiz Günü" ve Ukrayna devletinin Kiev Knezliği'nde 1.000 yıl önce başladığını (Zelenski, 2021a, 2021b) anımsatmaktadır. Bu iddia, 1991 Ağustos'unda Ukrayna'nın Bağımsızlık Bildirgesi'nde de dile getirilmiştir. Zelenski, Ukrayna'nın ulusal tarih yazımına dayanarak, Kiev Knezliği'nin mirasının Galiçya-Volhinya Krallığı, Kazak Hetmanlıkları, Ukrayna Halk Cumhuriyeti ve Batı Ukrayna Halk Cumhuriyeti (1917-1921), Karpat-Ukrayna (1938-1939) ve modern Ukrayna tarafından miras alındığını ifade etmiştir.

Ukrayna'nın millî kimliğinin gelişimi, tarihsel ve kültürel faktörlerin etkisiyle şekillenmiş karmaşık bir süreçtir. Bu bağlamda, Ukrayna'nın kimlik mücadelesi, dilsel ve tarihsel farklılıklar etrafında dönen bir tartışmadır. Onur Devrimi sonrası dönemde, Ukrayna'nın millî kimliği daha da belirginleşmiş ve tartışmaların odağı haline gelmiştir. Bu tartışmalar, Ukrayna'nın iki görüş olarak bölündüğü anlayışıyla özdeşleşmektedir. Bir yanda Rusça konuşan, Sovyet geçmişine bağlı kesimler bulunurken, diğer yanda Ukraynaca konuşan ve Avrupa'ya yakın bir geçmişi benimseyen bir grup yer almaktadır. Bu bölünme, Ukrayna'nın tarihsel gelişimi ile yakından ilişkilidir; zira tarihsel olarak Ukrayna, Polonya ve Avusturya gibi Avrupa ülkelerinin etkisi altında kalmış, diğer yandan Rusya'nın ve Sovyetler Birliğinin egemenliği altında şekillenmiştir (Hillis vd., 2025). Bu durum, Ukrayna'nın kimliğini

oluşturan çok katmanlı bir yapıyı ortaya koymaktadır. Bu sürecin en önemli yansımalarından biri de dilsel ve kültürel kimlik üzerinden yapılan ayrımlardır. Ukrayna'daki milliyetçilik tartışmalarında, dil ve tarihsel miras gibi unsurlar, kimlik inşası sürecinde merkezî bir rol oynamaktadır.

Ukrayna'nın tarihi ve millî kimliği, Sovyetler Birliği egemenliği altında büyük ölçüde şekillenmiştir ve bu süreç, Ukrayna'nın millî kimliğinin gelişimini sınırlamıştır. Ancak son yıllarda, Zayarnyuk'un (2015: 449-451) da belirttiği gibi, Ukrayna araştırmacıları, ulusal kimliğin yalnızca milliyetçilikle tanımlanmasından kaçınılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ukrayna'nın entelektüel ve politik tarihi, çoğu zaman milliyetçilikle ilişkilendirilse de, bu yaklaşımın dar olduğunu ve daha geniş bir kültürel ve tarihsel bağlamda ele alınması gerektiğini savunmaktadırlar. Ukrayna çalışmaları, dil ve kültür bilgisinin ötesinde, tarihsel ve politik olayları anlamayı gerektiren bir alan olarak, akademik saygı ve dikkat gerektirmektedir. Ayrıca, Ukrayna'nın Avrupa ile olan ilişkileri, özellikle 2004'teki Turuncu Devrim ve 2014'teki Onur Devrimi sonrasında yeniden şekillenmiş ve Avrupa Birliği, Ukrayna'nın Avrupa'ya yönelik taleplerini ancak savaşın ve Rusya'nın işgalinin ardından karşılamaya başlamıştır.

Putin'in "Ruslar ve Ukraynalıların Tarihsel Birliği Üzerine" Adlı Makalesinin Söylem Analizi

Vladimir Putin'in tarihsel referanslar ve ideolojik iddialar açısından zengin makalesi, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik söylem ve politikalarını meşrulaştırmak için güçlü bir araç işlevi görmektedir. STY metodolojisini kullanarak, Putin'in anlatısını nasıl inşa ettiğini eleştirel bir şekilde inceleyebiliriz, iddialarını desteklemek için güncel siyasi olayları tarihsel bir bağlama yerleştirebiliriz. STY, Putin'in söyleminin ideolojik temellerini açığa çıkarmaya yardımcı olarak, Rusya'nın Ukrayna'daki müdahalelerini ve etkisini meşrulaştırmak için tarihî nasıl yeniden bağlamsallaştırdığını, duygusal hitapları nasıl kullandığını ve söylemsel stratejilerden nasıl yararlandığını ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım sadece Putin'in söyleminin ideolojik boyutlarını ortaya çıkarmakla kalmamakta, aynı zamanda anlatısının daha geniş sosyo-politik ve kültürel sonuçlarına da ışık tutmaktadır.

Alıntı 1:

"Yakın zamanda gerçekleştirilen canlı yayında bana Rusya-Ukrayna ilişkileri sorulduğunda Rusların ve Ukraynalıların tek bir halk, tek bir bütün olduğunu söyledim... Birçok kez söylediğim ve kesinlikle inandığım şey budur." (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 1:

Putin'in, Ruslar ve Ukraynalıların tek bir halk olarak görüldüğünü vurgulaması, tarihsel olarak bu iki halk arasındaki etnik ve kültürel bağları ideolojik bir temele dayandıran bir söylemdir. Bu görüş, geçmişten günümüze uzanan bir birliktelik algısını pekiştirmeyi amaçlamakla kalmamakta, aynı zamanda Rusya'nın Ukrayna üzerindeki egemenlik taleplerini meşrulaştıran bir strateji olarak da işlev görmektedir. Putin, bu söylemi kullanarak, Ukrayna'nın bağımsızlığını ve kimliğini reddetmekte ve onları Rusya'nın tarihsel ve kültürel bir parçası olarak sunmaktadır. Bu tür açıklamalar, Ukrayna'nın iç işleyişine müdahale etme ve topraklarını yeniden şekillendirme amacına yönelik, tarihsel hak iddialarını ön plana çıkararak meşruiyet kazandırma işlevi görmektedir. Aynı zamanda, bu söylem, Rusya'nın siyasi eylemlerini halkın gözünde meşrulaştıran, halkın zihninde tarihsel bağları daha derinlemesine hissettiren bir strateji olarak önemli bir yer tutmaktadır.

Alıntı 2:

"Bugünü daha iyi anlamak ve geleceğe bakmak için tarihe dönmemiz gerekiyor... Hem Rusya hem de Ukrayna'da hatırlamamız gereken önemli anlara odaklanacağım." (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 2:

Putin, tarihsel bir bakış açısına dayanarak, iki ülkenin ortak geçmişini vurgulamaktadır. Burada belirli tarihî olayları seçerek, örneğin, Rusya ve Ukrayna'nın ortak kültürel ve dinî mirasına dair referanslarla, iki halk arasındaki bağları yeniden kurmaktadır. Bu tarihsel anlatı, sadece geçmişin hatırlanması değil, aynı zamanda günümüzdeki siyasi eylemlerin de meşrulaştırılmasına yönelik bir çerçeve sunmaktadır. Putin'in bu şekilde tarihsel olayları çerçevelemesi, onun egemenlik iddialarını tarihsel bir süreklilik olarak sunma amacını taşımaktadır. Bu strateji, geçmişteki birliğin devamının zorunlu olduğunu vurgulamakta ve böylece çağdaş siyasi eylemlerini tarihsel bir kaçınılmazlık olarak sunmaktadır.

Alıntı 3:

"Uyguladıkları formül çok eski zamanlardan beri bilinmektedir - böl ve yönet. Burada yeni bir şey yok." (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 3:

Putin, "böl ve yönet" stratejisine başvurarak, dış güçlerin iç çatışmalar üzerinde manipülasyon yapma biçimini vurgulamaktadır. Bu strateji, tarihsel bir tecrübe olarak, dışarıdan gelen müdahalelerin, iç birlik ve istikrarı bozan

bir faktör olarak sunulmasına olanak tanımaktadır. Böylece Putin, mevcut iç gerilimleri dış faktörlere atfederek, hem iç kamuoyunun birliğini sağlamayı hem de dış tehditlere karşı kolektif bir tepki oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, aynı zamanda dışarıdaki düşmanları vurgulayarak, içerideki toplumsal grupların birleşmesine ve siyasi eylemleri desteklemeye zemin hazırlamaktadır.

Alıntı 4:

“Ruslar, Ukraynalılar ve Belaruslular, Avrupa’nın en büyük devleti olan Antik Rus’un torunlarıdır... Hem Novgorod Prensi hem de Kiev Büyük Knezi olan Aziz Vladimir’in yaptığı manevi seçim, bugün hâlâ yakınlığımızı büyük ölçüde belirlemektedir.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 4:

Putin, bu söylemiyle hem tarihsel hem de dinî anlatıları birleştirerek, üç halk arasındaki kültürel ve manevi yakınlık üzerine kapsamlı bir birlik anlatısı kurmaktadır. Aziz Vladimir’in manevi seçimi, hem tarihsel hem de dinî bir temel olarak sunulmakta, bu seçimle başlayan bir ortak miras vurgusu yapılmaktadır. Bu anlatı, Rus, Ukrayna ve Belarus halklarının tarihsel kökenlerini ortak bir geçmişe dayandırarak, geçmişteki bağları bugüne taşımakta ve bu bağları günümüzün siyasi ve toplumsal gerilimleriyle ilişkilendirmektedir. Putin, bu tarihî ve dinî bağları vurgularken, Ukrayna ile Rusya arasındaki yakınlık duygusunu güçlendirerek, tarihsel birliğin devamlılığını savunmaktadır.

Alıntı 5:

“Daha sonra, o dönemin diğer Avrupa devletleri gibi, Antik Rusya da merkezi yönetimin gerilemesi ve parçalanma ile karşı karşıya kalmıştır. Aynı zamanda, hem soylular hem de sıradan halk Rus devletini ortak bir bölge, anavatanları olarak algılamıştır.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 5:

Putin, bu açıklama ile tarihsel bir perspektiften hareketle, Rusya’nın bir bütün olduğu algısını pekiştirmektedir. ESA perspektifinden bakıldığında, Putin, tarihsel bölünmeyi ve parçalanmayı, ortak bir vatan algısını bozan dışsal bir etken olarak sunmakta, bunun doğal olmayan ve yapay bir ayrılık olduğunu vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, Rusya’nın tarihsel bütünlüğünü savunarak, günümüzdeki siyasi eylemleri daha meşru ve sürekli bir çerçeveye oturtmaya çalışmaktadır. Rus ve Ukrayna halkları arasındaki ayrılıkları, dış etkenlerin etkisiyle açıklayarak, içsel bir bölünmeyi reddetmektedir.

Alıntı 6:

“Öncelikle şunu vurgulamak isterim ki, Rusya ve Ukrayna arasında, esasen aynı tarihî ve manevi alanın parçaları arasında son yıllarda ortaya çıkan duvar, bana göre, büyük ortak talihsizliğimiz ve trajedimizdir.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 6:

Putin, Rusya ve Ukrayna arasındaki bölünmeyi trajik ve doğal olmayan bir olay olarak sunarak, bu durumun tarihî ve manevi bağları ihlal ettiğini iddia etmektedir. Bu söylem, iki halk arasındaki ayrılığı yalnızca acı bir kayıp olarak tanımlamakla kalmamakta, aynı zamanda bu bölünmenin düzeltilmesi gerektiği argümanını güçlendirmektedir. Putin’in yaklaşımı, mevcut siyasi eylemlerini tarihsel bir yanlışın düzeltilmesi olarak konumlandırarak, bölünmenin doğal olmayan bir gelişme olduğunu ve eski birliğin yeniden sağlanmasının zorunlu olduğunu ima etmektedir. Bu çerçevelenme, halkın ortak bir geçmişe sahip olduğu ve bu geçmişin tekrar birleştirici bir güç olarak kullanılması gerektiği fikrini pekiştirmektedir.

Alıntı 7:

“Modern Ukrayna tamamen Sovyet döneminin bir ürünüdür. Tarihî Rusya toprakları üzerinde -önemli bir bölümünün- şekillendiğini çok iyi biliyor ve hatırlıyoruz. Sadece 17. yüzyılda hangi toprakların Rus devletiyle yeniden birleştiğini ve Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinin SSCB’ye hangi topraklarla girdiğini karşılaştırmak yeterli olacaktır.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 7:

Putin, Sovyet dönemine ve Ukrayna’nın tarihî sınırlarına atıfta bulunarak, günümüz Ukrayna’sının toprak bütünlüğünü ve devlet yapısını geçici bir kurgusal gerçeklik olarak tanımlamaktadır. Sovyet dönemi ile modern Ukrayna arasındaki bağlantıyı vurgulayarak, Ukrayna’nın topraklarının bir zamanlar Rusya’ya ait olduğuna dair bir söylem oluşturmakta, bu da Rusya’nın güncel toprak taleplerini tarihsel olarak meşrulaştırmak için kullanılmaktadır. Bu söylem, Ukrayna’nın mevcut sınırlarının bir tür yapaylık içerdiğini öne sürerek, Rusya’nın bu topraklar üzerindeki hak iddialarını güçlendirmektedir.

Alıntı 8:

“Yüzyıllar boyunca oluşan manevi, insani ve medeniyet bağlarımız aynı kaynaklara dayanmaktadır... Bu bağlar ortak sınavlar, başarılar ve zaferlerle güçlenmiştir.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 8:

Putin, birlik ve ortak kader duygusunu pekiştirmek amacıyla kapsayıcı bir dil kullanmakta ve olumlu çağrışımlar yaratarak iki halk arasındaki bağları güçlendirmektedir. “Manevi, insani ve medeniyet bağları” gibi ifadelerle, geçmişteki ortak deneyimlerin ve başarıların önemine vurgu yaparak, iki halkın bir bütün olarak tarihsel ve kültürel bağlarını yeniden şekillendirmektedir. Bu söylem, iki ulus arasında yapay bir bölünmenin var olmadığı ve tarihsel olarak birleşik bir kimliğin sürdüğü izlenimini vererek, güncel siyasi eylemleri meşrulaştırmayı hedeflemektedir.

Alıntı 9:

“Ukrayna’nın gerçek egemenliğinin ancak Rusya ile ortaklık içinde mümkün olabileceğine inanıyorum. Manevi, insani ve medeniyet bağlarımız yüzyıllar boyunca oluşmuştur.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 9:

Putin, bu alıntıda Ukrayna’nın egemenliğini, Rusya ile olan ortaklıkla koşullandırarak, bağımsızlık fikrini sorgulayan bir söylem inşa etmektedir. Bu söylem, Ukrayna’nın gerçek egemenliğinin sadece Rusya’nın varlığıyla mümkün olacağı fikrini vurgulayarak, Ukrayna’nın bağımsızlığını sınırlayan bir paternalist yaklaşım sergilemektedir. Manevi ve kültürel bağlara atıfta bulunarak, bu durumu tarihî bir zorunluluk gibi sunmakta ve Ukrayna’nın bağımsızlığını yalnızca Rusya’nın bir parçası olarak var olabileceği bir duruma indirgemektedir. Bu tür bir söylem, Rusya’nın tarihî üstünlüğünü ve Ukrayna’nın egemenliğini tekrardan şekillendirme çabalarını ideolojik bir zeminde pekiştirmektedir.

Alıntı 10:

“Bugün Ukrayna’nın ‘doğru’ vatanseveri sadece Rusya’dan nefret eden kişidir.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 10:

Putin, burada “doğru” vatansever ifadesiyle stratejik bir belirsizlik yaratmakta ve çağdaş Ukrayna milliyetçiliğini sorgulamaktadır. Tırnak işareti, Ukraynalı kimlik politikalarının meşruiyetini sorgulayan bir tavır sergileyerek, vatanseverliği sevgi ve nefret gibi duygusal kavramlarla ilişkilendirmektedir. Bu ikili yaklaşım, Rusya’nın müdahalesini “doğru” vatanseverliği ve birliği teşvik etmenin bir aracı olarak sunmayı kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla, bu söylem, Ukrayna milliyetçiliğine karşı duyduğu eleştiriyi meşrulaştırarak, daha geniş bir tarihsel anlatı için zemin hazırlamaktadır.

Alıntı 11:

“Bolşevikler Rus halkına sosyal deneyler için tükenmez bir malzeme muamelesi yaptılar.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 11:

Putin burada Bolşeviklere yönelik sert bir eleştiride bulunarak, Sovyet döneminin Rus halkına yönelik uygulamalarını sorumsuz ve sömürücü olarak nitelendirmektedir. Bu açıklama, Rus halkını geçmişteki Sovyet yönetiminin kurbanı olarak betimlemekte ve Sovyet başarısızlıklarını mevcut yönetimle ilişkilendirilmekten uzak tutmaktadır. Böylece, Putin’in söylemi, halkın korunmaya muhtaç bir kesim olarak yeniden şekillendirilmesini sağlayarak, kendi yönetiminin “yeniden diriliş” ve restorasyon görevini vurgulamaktadır.

Alıntı 12:

“En önemlisi, hem batı hem de doğu Rus topraklarındaki insanlar aynı dili konuşuyordu. İnançları Ortodoks’tu.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 12:

Putin, dil ve inanç birliğine odaklanarak, Rus halkı için kültürel ve dinî bir kimlik argümanı geliştirmektedir. Bu söylem, geçmişteki kültürel ve dini birliğin bugünkü siyasi sınırları aşan bir devamlılık olduğunu vurgulayarak, bu birliği yeniden kurmak için siyasi eylemleri haklı çıkarmaktadır. Ortak dil ve inanç, günümüz siyasi sınırlarının yapay olduğu ve bu sınırların yeniden düzenlenmesi gerektiği fikrini meşrulaştırmak amacıyla bir araç olarak kullanılmaktadır. Putin, bu birliği, Rusya’nın geçmişteki egemenliğini ve ortak kültürel mirasını savunmak için güçlü bir temel olarak sunmaktadır.

Alıntı 13:

“Sonuç olarak, 16-17. yüzyıllarda Ortodoks nüfusun kurtuluş hareketi Dinyeper bölgesinde güç kazanıyordu.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 13:

Putin, Ortodoks nüfusun tarihsel hareketlerini “kurtuluş” olarak tanımlayarak, bunları dış baskılara karşı özgürleşme çabaları olarak çerçevelemektedir. Bu söylem, Rusya’nın geçmişteki müdahalelerini ve bugünkü eylemlerini bu özgürlük mücadelesine destek olarak sunmakta ve bölgedeki tarihsel bağlarını meşrulaştırmaktadır. Ortodoks nüfusun tarihî kurtuluş hareketlerinin, Rusya’nın bölgedeki etkisini devam ettirme çabalarına yönelik ideolojik bir temele dayandığı anlatısı, günümüzdeki Rusya-Ukrayna ilişkilerinin arka planını destekleyen bir çerçeve sunmaktadır. Bu söylem, Rusya’nın modern müdahalelerini tarihten gelen bir meşruiyetle güçlendirmektedir.

Alıntı 14:

“Bohdan Hmelniński daha sonra Moskova’ya başvuruda bulundu ve bu başvurular Zemski Sobor tarafından değerlendirildi... Bohdan Hmelniński, 1654 yılında Moskova’ya yazdığı bir mektupta Çar Aleksey Mihayloviç’e ‘tüm Zaporijya Host’u ve tüm Rus Ortodoks dünyasını Çar’ın güçlü ve yüksek eli altına aldığı’ için teşekkür etti.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 14:

Putin, Bohdan Hmelniński’nin Moskova’ya yaptığı başvuruları referans alarak, Ukraynalı liderlerin tarihsel olarak Rusya’dan yardım talep ettiğini vurgulamaktadır. Bu tarihsel örnek, Rusya’nın müdahalesini sadece bir emperyalist harekât değil, aynı zamanda bir destek ve birleşme hareketi olarak çerçevelemektedir. Hmelniński’nin Çar’a teşekkür etmesi, Rusya’nın Ukrayna üzerindeki koruyucu rolünün tarihsel olarak meşru olduğunu ve Ukrayna halkı tarafından kabul gördüğünü ima etmektedir. Bu söylem, Putin’in güncel iddialarını ve Rusya’nın Ukrayna üzerindeki egemenlik taleplerini tarihsel bir bağlamda meşrulaştırmayı amaçlamaktadır. Bu tarihî referans, Rusya’nın bölgedeki tarihî etkisinin sürekliliğini savunmaktadır.

Alıntı 15:

“‘Ukrayna’ adı, yazılı kaynaklarda çeşitli sınır bölgelerine atıfta bulunulan 12. yüzyıldan itibaren eski Rusça kelime ‘okraina’ (sınır) anlamında daha sık kullanılmıştır.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 15:

Putin, “Ukrayna” adını etimolojik olarak “sınır” kavramıyla ilişkilendirerek, Ukrayna’nın tarihsel olarak bağımsız bir kimlik yerine, Rus topraklarının kenarında yer alan bir bölge olarak algılanmasını amaçlamaktadır. Bu dilsel analiz, Ukrayna’nın bir ulus olarak varlık göstermesini zayıflatmayı ve onu tarihsel olarak daha büyük bir Rusya’nın çevresinde bir sınır alanı olarak tasvir etmeyi hedeflemektedir. Bu söylem, Ukrayna’nın bağımsızlık iddialarına karşı bir argüman oluşturmakta ve Ukrayna’nın tarihsel olarak bir “kenar bölgesi” olarak görülmesini sağlamaya çalışmaktadır. Bu yaklaşım, Rusya’nın Ukrayna üzerindeki egemenlik ve etki taleplerini meşrulaştırmak için kullanılan tarihsel bir strateji olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alıntı 16:

“İsveç’le yapılan Büyük Kuzey Savaşı sırasında Malorusya’daki halk kimin yanında yer alacağı konusunda bir seçim yapmak zorunda kalmamıştır. Kazakların sadece küçük bir kısmı Mazepa’nın isyanını desteklemiştir. Tüm tarikat ve mezheplerden insanlar kendilerini Rus ve Ortodoks olarak görmüştür.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 16:

Putin, Büyük Kuzey Savaşı sırasında Malorusya halkının Rusya ile olan bağlarını vurgulamakta ve Mazepa'nın isyanına karşı duyulan desteği küçümsemektedir. Bu söylem, Ukraynalıların tarihsel olarak kendilerini Rus ve Ortodoks olarak tanımladıkları fikrini pekiştirmekte ve Ukrayna'nın bağımsızlık ve farklılık iddialarına karşı argüman sunmaktadır. Putin, Ukrayna'daki iç muhalefeti ve ayrılıkçı hareketleri tarihsel olarak marjinalleştirerek, Rus kimliğini ve Ortodoks inancını Ukraynalılar arasında egemen bir kimlik olarak sunmaya çalışmaktadır. Bu yaklaşım, tarihsel olayları, Ukrayna'nın bir bütün olarak Rusya'nın bir parçası olarak konumlandırılmasını savunmak için yeniden yorumlamaktadır.

Alıntı 17:

"18. yüzyılın ikinci yarısında, Osmanlı İmparatorluğu ile yapılan savaşların ardından Rusya, Kırım'ı ve Novorossiya olarak bilinen Karadeniz bölgesindeki toprakları bünyesine katmıştır. Buralara Rusya'nın tüm eyaletlerinden insanlar yerleştirilmiştir." (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 17:

Putin, Rusya'nın tarihsel toprak genişlemesini ve farklı Rus vilayetlerinden gelen insanların bu bölgelere yerleşmesini, Kırım ve Novorossiya'nın aslında Rus toprakları olduğunu ima etmek için kullanmaktadır. Bu anlatı, Kırım ve Novorossiya'nın Rusya'ya katılmasının doğal ve tarihî bir süreç olduğunu savunarak, bu bölgelerdeki Rus egemenliğini haklı çıkarmayı amaçlamaktadır. Putin, bölgedeki halkın Rus kimliğini kabul ettiğini ve bu toprakların tarihsel olarak Rusya'nın bir parçası olduğunu belirterek, günümüzde bu bölgeler üzerindeki Rusya'nın egemenlik taleplerini meşrulaştırmaktadır. Böylece, toprakların ilhakını tarihsel bir devamlılık olarak sunmaktadır.

Alıntı 18:

"1922'de Sovyetler Birliği kurulduğunda, Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kurucularından biri oldu. Bu süreçte Bolşevik liderler arasında oldukça şiddetli tartışmalar yaşanmış ve Lenin'in eşit cumhuriyetlerden oluşan bir birlik devleti oluşturma planı uygulamaya konmuştur." (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 18:

Putin, Sovyetler Birliğinin kuruluşunu ve Lenin'in planını, Ukrayna'nın ayrı bir cumhuriyet olarak varlığının Sovyetler Birliğinin bir ürünü olduğunu vurgulamak için kullanmaktadır. Bu söylem, Ukrayna'nın Sovyetler Birliğinin

temel bileşeni olarak kabul edilmesini ve tarihsel olarak birleşik bir Rus devletinin parçası olduğunu savunmaktadır. Putin, Ukrayna'nın ayrılmasının yalnızca Sovyet politikalarının bir sonucu olduğunu ve bunun doğal bir bölünme olmadığını iddia ederek, günümüz Rusya'sının Ukrayna üzerindeki etkisinin tarihsel bir temele dayandığını ileri sürmektedir. Bu bağlamda, Sovyetler Birliği'nin birlik ve bütünlüğünün korunması gerektiği fikri, Rusya'nın Ukrayna üzerindeki egemenlik taleplerini savunmaya hizmet etmektedir.

Alıntı 19:

“Sovyetler Birliği çöktüğünde, Rusya ve Ukrayna’daki birçok insan samimiyetle yakın kültürel, manevi ve ekonomik bağlarımızın kesinlikle süreceğine inanıyordu.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 19:

Putin, Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra, Rusya ve Ukrayna arasındaki kültürel, manevi ve ekonomik bağların sürekliliğini vurgulayarak, bu bağların halklar arasında doğal ve sağlam bir temel oluşturduğunu savunmaktadır. Bu söylem, Sovyetler Birliği'nin çöküşünün ardından yaşanan ayrılığı yapay bir süreç olarak sunmakta ve halkın duyduğu ortak hissiyatın, bölünmeden önceki birliği yansıttığını öne sürmektedir. Putin, Sovyetler Birliği'nin sonrasındaki sınırları ve ayrılıkları halkın iradesine karşı bir engel olarak değerlendirerek, Ukrayna'nın Rusya'dan ayrılmasının halkın çıkarlarına ve kültürel bağlara aykırı olduğunu ima etmektedir. Bu argüman, mevcut siyasi bağlamda Ukrayna'nın yeniden birleşmesi veya Rusya ile daha yakın ilişkiler kurması gerektiği fikrini desteklemektedir.

Alıntı 20:

“Rusya karşıtı proje milyonlarca Ukraynalı tarafından reddedilmiştir. Kırım halkı ve Sivastopol sakinleri tarihî seçimlerini yapmışlardır. Güneydoğudaki insanlar ise barışçıl bir şekilde duruşlarını savunmaya çalışmışlardır.” (Prezident Rossii, 2021).

Analiz 20:

Putin, Kırım ve güneydoğudaki halkların (özellikle Donetsk, Luhansk, Herson ve Zaporijya gibi bölgelerdeki), Rusya karşıtı projelere karşı durarak, Rusya ile olan ilişkilerini savunduklarını iddia etmektedir. Kırım'ın ilhakını ve Doğu Ukrayna'daki ayrılıkçılara verilen desteği, halkın kendi iradesi doğrultusunda yapılmış seçimler olarak sunmaktadır. Putin, bu eylemleri halkın özgür iradesinin bir yansıması olarak çerçevelendirerek, Rusya'nın müdahalelerini dışsal bir saldırganlık değil, yerel halkın siyasi taleplerine ve özerklik isteklerine dayalı bir hareket olarak meşrulaştırmaktadır. Bu söylem,

Rusya'nın müdahalesini yerel halkın kendi seçimlerini yapabilme hakkı olarak savunmakta ve uluslararası eleştirileri reddetmektedir.

Sonuç

Rusya-Ukrayna ilişkilerinin karmaşık yapısı, tarihî, kültürel ve siyasi unsurların iç içe geçtiği bir söylem üzerinden şekillenmektedir. Bu bağlamda, Putin'in Ukrayna krizine ilişkin açıklamaları, yalnızca Rusya'nın politik hedeflerini değil, aynı zamanda iki ulus arasındaki geçmişe dayalı bağları yeniden tanımlama çabalarını da yansıtmaktadır. Tarihsel hafızayı stratejik bir araç olarak kullanan bu söylem, mevcut çatışmaları anlamlandırma ve ulusal kimlikleri yeniden çerçeveleme amacı taşımaktadır. Putin'in konuşmalarında yer alan tarihî göndermeler ve kültürel vurgular, Rusya'nın Ukrayna üzerindeki politik iddialarını haklı çıkarma çabası olarak dikkat çekerken, uluslararası kamuoyuna güçlü bir anlatı sunma gayretini de gözler önüne sermektedir.

Putin'in konuşmasında kullanılan retorik, Rusya ile Ukrayna arasındaki tarihî, kültürel ve siyasi ilişkileri, stratejik bir anlatı oluşturma amacıyla yeniden çerçevelemektedir. Bu söylem, tarihsel referanslar, kültürel bağlar ve sosyotanisal eleştirilerle zenginleştirilmiştir ve Rusya'nın Ukrayna üzerindeki eylemlerini ve iddialarını meşrulaştırmayı hedefleyen karmaşık bir strateji sunmaktadır. Putin, tarihsel olaylar ve figürler üzerinden yaptığı vurgularla, mevcut çatışmayı, dış güçlerin manipülatif müdahalelerine karşı verilen bir mücadele olarak tanımlamakta ve Rusya'nın pozisyonunu haklılaştırmaya çalışmaktadır. Bu anlatı, yalnızca Rusya'nın iç kamuoyunu şekillendirmekle kalmayıp, uluslararası alandaki algıları da etkilemeyi hedeflemektedir.

Putin'in söyleminde öne çıkan önemli stratejilerden biri, tarihsel olayların seçici bir şekilde yeniden yorumlanmasıdır. Bohdan Hmelniçki'nin Rusya'dan yardım talebi gibi tarihsel örnekler, Rusya-Ukrayna ilişkisinde sürekli bir birlik ve işbirliği olgusunu desteklemek amacıyla kullanılmaktadır. Kırım ve Novorossiya gibi bölgelerin tarihî olarak Rus İmparatorluğu'na dâhil edilmesi, bu toprakların güncel olarak Rusya'ya aidiyetinin doğal bir uzantısı olarak sunulmaktadır. Putin, bu anlatıyı oluştururken, tarihsel olayları güncel jeopolitik hedefleriyle bağdaştırarak, Rusya'nın eylemlerini tarihsel adaletin yeniden tesisi şeklinde çerçevelemektedir. Bu yaklaşım, Rusya'nın Kırım'ın ilhaki ve Ukrayna'nın güneydoğusundaki ayrılıkçılara verdiği desteği, saldırganlık yerine tarihsel bir zorunluluk olarak sunmayı hedeflemektedir.

Tarihsel ve kültürel bağlara yapılan vurgular, Putin'in Ukrayna'nın ulusal kimliğini zayıflatma çabasının bir parçasıdır. Ortak tarih, kültür ve din

referanslarıyla iki ulus, büyük bir medeniyetin ayrılmaz parçaları olarak tanımlanmakta, Ukrayna'nın bağımsız bir kimlik geliştirme çabaları dış güçlerin ürünü olarak gösterilmektedir. Bu söylem, tarihsel hafıza ve kültürel mirasın gücünden faydalanarak, Ukrayna'nın egemenlik iddialarını zayıflatmayı ve Rusya'yı hayırsever bir koruyucu olarak konumlandırmayı amaçlamaktadır. Aziz Vladimir gibi figürlere yapılan atıflar, iki ülke arasındaki tarihî ve ruhsal birlik fikrini güçlendiren bir anlatı yaratmaktadır.

Putin'in söylemi, dış müdahaleleri Ukrayna'nın mevcut sorunlarının birincil nedeni olarak gösterirken, Rusya'yı bu kaotik durumun karşısında istikrar sağlayıcı bir aktör olarak öne çıkarmaktadır. Bu dışsallaştırıcı yaklaşım, Ukrayna'nın bağımsızlık hareketlerini yabancı güçlerin kontrolündeki yapay girişimler olarak çerçevelemekte ve Rusya'yı, bölgedeki tarihî ve meşru düzeni yeniden kurmayı amaçlayan bir lider olarak sunmaktadır. Bu, yalnızca Ukrayna'nın bağımsızlık iddialarını zayıflatmakla kalmamakta, aynı zamanda Rusya'nın bölgedeki eylemlerini uluslararası alanda meşrulaştırmaya hizmet etmektedir.

Sonuç olarak, Putin'in söylemi, tarih, kültür ve siyaseti ustalıkla bir araya getirerek, yalnızca Rusya'nın küresel ve bölgesel hedeflerini desteklemekle kalmamakta, aynı zamanda bu hedeflerin tarihî bir zorunluluk olarak algılanmasını sağlamaktadır. Bu retorik strateji, Rusya'nın uluslararası arenadaki eylemlerini ve Ukrayna ile ilişkilerindeki pozisyonunu güçlendirmek için tarihsel anlatıları ve kültürel referansları kullanma biçiminin ne denli etkili olduğunu göstermektedir. Putin'in tarihî hafızayı kendi siyasi ajandasına hizmet edecek şekilde yeniden şekillendirme çabası, hem iç kamuoyunu konsolide etmek hem de küresel ölçekte kabul görmek için tasarlanmış bir strateji olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynakça

Allen U (2016). *İstoriya Ukraini. Yujnorusskie Zemli ot Pervih Kievskih Knyazey do İosifa Stalina*. Moskva: Tsentrpoligraf.

Andrusyak M (1991). Getman İvan Mazepa yak Kulturniy Diyaç. K.: Aktsionerne Tovaristvo Oberegi. 22-44.

Bilotserkivskiy V Ya (2007). *İstoriya Ukraini*. Kiiv: Tsentr Uçbovoy Literaturi.

Boçarinkov İ V (2019). Knyaz Svyatoslav İgoreviç. "Aleksandr Makedonskiy" v Russkoy İstorii. *Çeloveçeskiy Kapital*, 6, 16-24.

Çaropko V (2013). *Velikie Knyazya Velikogo Knyajestva Litovskogo*. Minsk: İzdatelsvto Belarus.

Delimarskiy R (1996). *Magdeburgzke Pravo u Kievu*. Kiiv: Vidavniçiy Dim Soborna Ukraina.

Hillis, F. vd. (2015). The Ukrainian crisis and history. *Kritika: Explorations in Russian and Eurasian History*, 16(1), 1–5. <https://muse.jhu.edu/article/569799>. Son erişim tarihi: 15/11/2024.

Elliott R (1996). Discourse Analysis: Exploring Action, Function and Conflict in Social Texts. *Marketing Intelligence & Planning*, 14(6), 65-68.

Elmacioğlu G (2024). Ruth Wodak ve Söylem-Tarihsel Yaklaşım: Uygulama Örnekleri Üzerinden Bir Değerlendirme. 4. *Boyut Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 24, 1–20.

Fairclough N (1997). *Discourse and Social Change*. Queensland: Polity Press.

Fairclough N L (1985). Critical and Descriptive Goals in Discourse Analysis. *Journal of Pragmatics*, 9(6), 739-763.

Fairclough N ve Wodak R (1997). Critical Discourse Analysis. In T. van Dijk (Ed.) *Discourse as Social Interaction* (ss. 258-284). New York: Sage.

Florovskiy G V (1991). Puti Russkogo Bogosloviya. Kiev: Hristian.-blagotvor. Assots. Put k İstine.

Forchtner B (2010). Jürgen Habermas' Language-Philosophy and the Critical Study of Language. *Critical Approaches to Discourse Analysis across Disciplines*, 4(1), 18-37.

Gee J P (2005). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. London: Routledge.

Gorskiy A A (2010). *Russkoe Srednevekovye*. Sankt Peterburg: Astrel.

Graham P, Keenan T, ve Dowd A M (2004). A call to arms at the end of history: A discourse–historical analysis of George W. Bush's declaration of war on terror. *Discourse & Society*, 15(2-3), 199-221.

Gruşevski M (1906) *Oçerk İstorii Ukrainskogo Naroda*. Moskva: Ripol Klassik.

İvançenko R (1995). Kiivska Rus: Poçatki Ukrainskoi Derjavi. Lviv: Vseukrainske Tovaristvo "Prosvita" im. Tarasa şevçenka.

Karamzin N M (1991). *İstoriya Gosudarstva Russiyskogo*. Sankt Peterburg: Nauka.

Kartaşev A V (1991). Kreşçeniye Rusi Svyatım Knyazem Vladimirom I Ego Natsionalno-kulturnoe Znaçeniye. *Russkoe Zarubejye v God Tısaçeletiya Kreşçeniya Rusi*, 32-41.

Klyuçevskiy V O (2013). *Kurs Russkoy İstorii*. Moskva: Prospekt.

Kostomarov N İ (1885). "Dve Russkie Narod". http://az.lib.ru/k/kostomarow_n_i/text_1885_dve_russkie_narodnosti.shtml. Son erişim tarihi: 19/06/2024.

Kotlyar M F (1996). *İstoriya Ukraini v Osobah: Davnoruska Derjava*. Kiiv: Ukraina.

Kulçitskiy S (1996). Davnokiiivska Spadşçina u Visvitlenni Mihayla Gruşevskogo. *Politika i Ças*, 9, 71-80.

Yerköy S (2024). Putin'in Rusya-Ukrayna Tarihsel Birliği Üzerine Makalesi: Velikorus 1096 şovenizminin Manifestosu. *Mülkiye Dergisi*, 48(4), 1062-1098.

Kuzio T (2022). *Russian Nationalism and the Russian-Ukrainian War*. New York: Routledge.

Lashkariov I D ve Sushentsov A A (2018). Radicalization of Russians in Ukraine: From “accidental” diaspora to rebel movement. In T. German and E. Karagiannis (Eds.) *The Ukrainian Crisis. The Role of, and Implications for, Sub-State and Non-State Actors* (ss. 71-90). New York: Routledge.

Matveeva A (2018). No Moscow stooges: Identity polarization and guerilla movement in Donbass. In T. German and E. Karagiannis (Eds.) *The Ukrainian Crisis. The Role of, and Implications for, Sub-State and Non-State Actors* (ss. 25-49). New York: Routledge.

Meys D (1995). Politicni Priçini Golodomoru v Ukraini (1932-1933 rr.). Studii z Ukrainistiki: Zb. Nauk. Prats (za red. O. Radişevskogo); NANU, Mijnar. Şkola Ukrainistiki, In-t filologii KNU im. T. Şevşenka.

Miller A (2003). *The Ukrainian Question: The Russian Empire and Nationalism in the Nineteenth Century*. Budapest: Central European University Press.

Miller A (2014). Historical Memory Policy. <https://eng.globalaffairs.ru/articles/historical-memory-policy/>. Son erişim tarihi: 17/11/2024.

Miller A (2020a). New Podcast: Russia’s Memory Wars with Aleksey Miller. <https://www.ponarseurasia.org/new-podcast-russia-s-memory-wars-with-aleksey-miller/>. Son erişim tarihi: 17/11/2024.

Miller A (2020b). *Russia and Europe in memory wars*. Oslo: Norwegian Institute of International Affairs.

Ploky S (2023). “Lenin vs Stalin: Their Showdown Over the Birth of the USSR”. <https://www.history.com/news/lenin-stalin-differences-soviet-union>. Son erişim tarihi: 15/11/2024.

Potter J ve Wetherell M (1987). *Discourse and Social Psychology: Beyond Attitudes and Behavior*. London: Sage.

Prezident Rossii (2021). “Ob istoričeskom edinstve russkih i ukraintsev”, <https://www.kremlin.ru/events/president/news/66181>. Son erişim tarihi: 16/06/2024.

Pritsak O (1999). İlk Türk-Ukrayna İttifakı (1648). *İlmî Araştırmalar*, (7), 255-284.

Rıbakov S V (2014). *İstoriya Rossii s Drevneyşih Vremen do Kontsa XVII Veka. Kurs Lektsiy: Uçebnoe Posobie*. Ekaterinburg: İzdatelstvo Uralskogo Universiteta.

Rudnytsky I L (1987). *Essays in Modern Ukrainian History*. Toronto: University of Toronto Press.

Sherr J (2021). “Putin’s Dangerous Ukraine Delusions”. <https://www.powervertical.org/2021/07/16/putins-dangerous-ukraine-delusions/>. Son erişim tarihi: 15/11/2024.

Socher J (2021). *Russia and the Right to Self-Determination in the Post-Soviet Space*. Oxford: Oxford University Press.

1097 Yerköy S (2024). Putin’in Rusya-Ukrayna Tarihsel Birliğı Üzerine Makalesi: Velikorus Şovenizminin Manifestosu. *Mülkiye Dergisi*, 48(4), 1062-1098.

- Şapoval Yu, Pristayko V ve Zolotaryov V (1997). *CHEKA-GPU-NKVD v Ukraini: Osobi, Fakti, Dokumenti*. Moskva: Abris.
- Şmorgun O O (1997). Osnovniy Zmist Ponyattya "Ukrainska Natsionalna İdeya". *Rozbudova Derjavi*, 6, 10-19.
- Toločko O P (2012). *Kievskaya Rus i Malorossiya v XIX Veke*. Kiev: Laurus.
- Van Dijk T A (1985). *Handbook of Discourse Analysis (Vol. 4)*. New York: Academic Press.
- Van Dijk T A (2000). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: Sage.
- Vernadskiy G V (1997). *Russkaya İstoriya*. Moskva: Agraf.
- Vesti.ru (26/02/2015). Poroşenko v roli istorika: knyaz Vladimir osnoval gosudarstvo Rus-Ukraina. Son erişim tarihi, 18/06/2024.
- Von Hagen M (1995). Does Ukraine Have a History?. *Slavic Review*, 54(3), 658-673.
- Von Stuckrad K (2013). Discursive Study of Religion: Approaches, Definitions, Implications. *Method & Theory in the Study of Religion*, 25(1), 5-25.
- Voytoviç L V (2011). Granitsı Galitsko-Volınskogo Gosudarstva. *Rusin*, 3(25), 5-41.
- Wilson A (1997). *Ukrainian Nationalism in the 1990s: A Minority Faith*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wodak R ve Meyer M (2009). *Methods for Critical Discourse Analysis*. London: Sage.
- Wodak R ve Meyer M (2015). *Methods of Critical Discourse Studies*. London: Sage.
- Wodak R ve Reisigl M (2009). The Discourse-Historical Approach (DHA). In R. Wodak, & M. Meyer (Eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis* (ss. 87-121). London: Sage.
- Wood L A ve Kroger R O (2000). *Doing Discourse Analysis: Methods for Studying Action in Talk and Text*. London: Sage.
- Yerköy S (2022). Geçmişten Kaçışın Bir Sembolü Olan "Leninopad"ın Ukrayna ve Rus Basınında Yankıları. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 37, 77-109.
- Zayarnyuk A (2015). A Revolution's History, a Historians' War. *Ab Imperio*, (1), 449-479.
- Zelenski V (2021a). "Ukaz Prezidenta Ukraini no423/2021". <https://www.president.gov.ua/documents/4232021-39917>. Son erişim Tarihi: 16/11/2024.
- Zelenski V (2021b). "Speech by President Volodymyr Zelenskyy on the occasion of the 30th anniversary of Ukraine's independence". <https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-volodimira-zelenskogo-z-nagodi-30-yi-rich-70333>. Son Erişim Tarihi: 16/11/2024.